

Høring af ændring af randzonenloven

Organisationer mv.

- Advokatrådet
- AGRI Nord
- Aktive Dyrerettigheder
- Bæredygtigt Landbrug
- Danmarks Idræts-Forbund
- Danmarks Jægerforbund
- Danmarks Naturfredningsforening
- Danmarks Sportsfiskerforbund
- Dansk Kano og Kajak Forbund
- Dansk Landbrug Sydhavsøerne
- Dansk Land- og Strandjagt
- Dansk Landskabsøkologisk Forening
- Dansk Ornitologisk Forening
- Dansk Ride Forbund
- Dansk Skovforening
- Datatilsynet
- Fagligt Fælles Forbund (3F)
- Frie Bønder – Levende land
- Friluftsrådet
- Kommunernes Landsforening (KL)
- LandboUngdom
- Landbrug & Fødevarer
- Landskabsværkstedet
- Naturreytter.dk
- Realkreditrådet, Finansrådet og Realkreditforeningen
- Økologisk Landsforening
- Aarhus Universitet, Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug

NaturErhvervstyrelsen

jura@naturerhverv.dk

KRONPRINSESSEGADE 28

1306 KØBENHAVN K

TLF. 33 96 97 98

FAX 33 36 97 50

DATO: 28-02-2012

SAGSNR.: 2012 - 456

ID NR.: 164810

Høring - over forslag til ændring af lov om randzoner

Ved brev af 3. februar 2012 har Advokatrådet modtaget ovennævnte lovforslag i høring.

Da Advokatrådet i 2010 blev hørt om den nu vedtagne randzonestrategi, som skal træde i kraft til september 2012, påpegede Advokatrådet, at den støtteordning til kompensation af landbrugere, som ifølge loven skulle udlægge randzoner, burde fremgå af loven. Dette med henblik på at give klarhed over støttebetingelser, anvendelsesområde, ikrafttrædelsestidspunkt m.v.

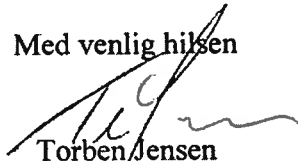
Det nu foreliggende forslag til ændring af randzonestrategiloven indebærer en yderligere begrænsning af landbrugerens anvendelse af de arealer, som udlægges som randzoner, idet muligheden for at dyrke energiafgrøder i de dyrkningsfrie randzoner udgår i henhold til forslaget, og idet offentlighedens adgang til arealerne tilføjes loven.

Forslaget indeholder imidlertid ingen omtale af, hvilke konsekvenser denne ændring har for den kompensation, som de berørte landbrugere kan forvente i henhold til førnævnte støtteordning, hvorfor Advokatrådet på ny skal opfordre til, at dette forhold søges bedre belyst og fortrinsvis bliver genstand for nærmere regulering gennem en udtrykkelig bestemmelse herom i lovforslaget. Det bemærkes i den forbindelse, at Advokatrådet, under hensyn til den yderligere indskrænkning i landbrugernes anvendelsesmuligheder af randzoner, som forslaget er udtryk for, gerne havde set, at der i lovforslagets bemærkninger var optaget en nærmere analyse af indgrebets intensitet med henblik på en vurdering af forholdet til grundlovens § 73.

Advokatrådet skal opfordre til, at lovforslaget tilpasses på dette punkt før fremsættelsen for Folketinget.

Advokatrådets tidligere høringssvar af 18. januar 2011 vedlægges til orientering.

Med venlig hilsen

Torben Jensen

Fødevarerhverv
Arealkontoret
Nyropsgade 30
1780 København V

areal@ferv.dk

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 18-01-2011
SAGSNR.: 2010-5617
ID NR.: 41565

Høring over forslag til lov om randzoner

Ved e-mail af 10-12-2010 har Fødevarerhverv anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte udkast.

Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Forliget om Grøn Vækst indgået 16. juni 2009 angiver kvantitet og kvalitetsindhold for udlagte randzoner.

Bestemmelserne i Grøn Vækst suppleres i udkast til lovforslaget med følgende beskyttelsesregler for den enkelte landmand:

Det fremgår af bemærkninger til lovforslaget, at der indføres en støtteordning til kompensation af de landbrugere, der ifølge loven skal udlægge randzoner på landbrugsarealer. Advokatrådet finder, at støtteordningen i givet fald bør fremgå af en bestemmelse i lovforslaget om randzoner med henblik på at give klarhed over støttebetingelser, anvendelsesområde, ikrafttrædelsestidspunkt m.v. Støtteordningen kan retssikkerhedsmæssigt højnes, dersom støtteordningen legaliseres med en bestemmelse i lovforslaget om randzoner. Ønsket om, at støtteordningen med synkront ikrafttrædelsestidspunkt medtages i lov om randzoner, gælder så meget mere, som støtteordningen skal godkendes i EU Kommissionen (af samme grund er det ikke muligt at omtale støtteordningens nærmere indhold i udkast til lovforslag om randzoner).

Kontrolbestemmelsen i forslagens § 7, hvorefter myndigheden til enhver tid og uden retskendelse – evt. med politiets bistand – har adgang til offentlige og private arealer, giver efter Advokatrådets opfattelse anledning til nærmere retssikkerhedsmæssige overvejelser.

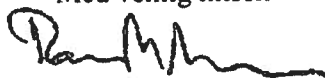
Advokatrådet finder således, at bestemmelser som den foreliggende, der udgør en undtagelse til grundlovens udgangspunkt om boligens ukrænkelighed, alene bør anvendes, hvor det ikke er muligt med et mindre indgribende middel at tilgodese kontrolhensynene.

Kontrolbestemmelsen begrundes i lovforslagets bemærkninger med, at formålet kan være forspildt, dersom et kontrolbesøg skal varsles. Endvidere anføres, at § 7 indholdsmæssigt svarer til kontrolbestemmelserne for så vidt angår EU Landbrugsstøtte.

I det foreliggende tilfælde vil et kontrolbesøg vedrøre spørgsmålet om ulovlig anvendelse af arealer i randzonen. Jordejeren vil så vidt ses næppe kunne skjule en sådan ulovlig anvendelse, hvis kontrolbesøget varsles, og sandsynligheden for, at en landmand ved uanmeldt kontrolbesøg tages på fersk gerning i form af overtrædelse af gødnings- og sprøjteforbuddet forekommer at være så beskeden, at det ikke kan begrunde en særskilt kontroladgang uden retskendelse, idet det bemærkes, at der i så fald er tale om mistanke om en strafbar handling, som bør håndteres i medfør af retssikkerhedslovens regler herom.

Henvisningen til kontrolbestemmelserne i regler for EU støttebetaling er i den sammenhæng ikke et retvisende sammenligningsgrundlag. Betingelserne for at opnå eller fortabe EU-landbrugsstøtte er langt mere komplekse end reglerne i udkast til forslag til lov om randzoner. Hertil kommer, at landbrugsstøttere reglerne principielt er frivillige, og i det omfang en landmand vil udnytte reglerne om støtte, er landmanden i kraft af sit valg underkastet kontrolbestemmelserne. Tilsvarende gælder ikke ved det foreliggende lovforslag.

Med venlig hilsen

Rasmus Møller Madsen

Frederikshavn kommune

Natur- og Miljø Aalborg
Hobrovej 437
9200 Aalborg SV
Tlf.: 96345274
tic@agrinord.dk

Ålborg, d. 23 februar 2012

Vedr.: lov om ændring af lov om randzoner

AgriNord gør hermed indsigelse mod ændringerne i lov om randzoner.

Hensigten med randzonerne var at fremme dyrkningen af energiforgrøder, og selvom det kun var et fåtal af vores medlemmer, som umiddelbart ville gøre brug af denne mulighed, var det da en positiv udnyttelse af randzonen til et produktivt formål. Forhåbentlig kunne udviklingen have gjort det mere økonomisk attraktivt. Men det, som var hensigtsmæssigt sidste år, er vurderet at være u hensigtsmæssigt i år, jf. lovens bemærkninger. Vi undrer os over kursændringen og bemærker, at den havde vi ikke ønsket.

Tilsvarende er kursændringen med hensyn til offentlighedens adgang på randzoner og bræmmer total. Offentlighedens adgang i disse områder er med til at gøre, at vores medlemmer anser loven om randzoner for at være ekspropriation uden den fulde erstatning, som Grundloven kræver. Eftersom randzonerne vil ligge omkring hver eneste lille grøft, vil lovforslaget medføre at der bliver offentlig adgang på rigtig mange arealer, hvor der hidtil ikke har været adgang. Der vil blive et fintmasket net overalt i det dyrkede landbrugsland – ud over de arealer, hvor der allerede nu er adgang - og det vil have et omfang, så der snart ikke vil findes større sammenhængende arealer i Danmark uden offentlig adgang. Dette er ikke ønskeligt, hverken for naturen eller for ejerne af landbrugsejendommen.

Vi tvivler på, at offentligheden vil benytte denne udstrakte mulighed for adgang til noget videre. Til gengæld vil ejeren af en ejendom have meget svært ved at holde uønskede gæster ude.

Så vi opfordrer til at forslaget i sin helhed opgives.

Afslutningsvis bemærkes, at loven om randzoner i øvrigt også rummer mange urimeligheder, f.eks. at randzonerne skal lægges på alle vandløb, uanset hvor tæt de måtte ligge på en ejendom, og at overskridelsen af 5%grænsen kun medfører smallere randzoner, i stedet for at overskridelsen kunne føre til at randzonerne blev koncentret på visse enkelte vandløb.

Med venlig hilsen
Agri Nord

v/ Formanden
Carl Chr. Pedersen

Til Fødevareministeriet
Fra Aktive Dyrerettigheder
www.aktivedyrerettigheder.dk

Hørings svar om Randzonenloven

Fødevareministeriet skriver:

Randzonenloven (lov nr. 591 af 14. juni 2011) er som en del af Grøn Vækst aftalen et element i den danske implementering af Vandrammedirektivet. Det forventes, at randzonenloven vil kunne træde i kraft den 1. september 2012. Den foreslåede lovændring vil kunne træde i kraft samtidig.

Randzonenloven indeholder en hjemmel til at dyrke energiafgrøder i randzonerne. Denne hjemmel foreslås ophævet med det foreliggende lovforslag. Randzonenloven indeholder desuden en undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone efter randzonenloven. Denne undtagelse foreslås ligeledes ophævet.

Baggrunden for ændringsforslaget er dels et ønske om at undgå en u hensigtsmæssig tilplantning med flerårige energiafgrøder i randzonerne og dels et ønske om at sikre offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler til de naturarealer, der opstår i forbindelse med etableringen af randzonerne.

Aktive Dyrerettigheders høringssvar

Vi glæder os over forslagene til at ændre Randzonenloven. Ændringerne vil gavne det vilde dyre- og planteliv, og det er nødvendigt set i lyset af de mange rapporter om nødlidende natur og om stærk tilbagegang for flora og fauna på grund af landbrugets aktiviteter og intensive dyrkning med ensformige, golde marker og forurening med gylle, kunstgødning og sprøjtegifte. Situationen er alvorlig: Danmark mangler natur, og mange vilde planter, pattedyr, fugle, insekter, padder og krybdyr har mistet deres levesteder - de er blevet sjældne syn eller er helt forsvundet.

Dagsommerfugle er vigtige indikatorer for naturens tilstand. Når sommerfugle mangler levesteder, mangler også mange andre arter af insekter deres livsgrundlag. I Danmark går sommerfugle tilbage: Mange arter betragtes som uddøde, akut truede eller i tilbagegang. 55% af arterne er knyttet til ugødede overdrev. Også mange arter af fugle er i løbet af de sidste 30 år faldet stærkt i antal eller er forsvundet. F.eks. er viben gået tilbage med ca. 70%, agerhønen med ca. 88% og sanglærken med ca. 60%, urfuglen uddøde i 2001 og den hvide stork anses for at være uddød. Og haren, som for ikke længe siden var det mest almindelige, vildtlevende pattedyr i det åbne land, er nu på listen over truede arter. Også haren mangler føde.

Professor Peter Esbjerg fra Københavns Universitet siger: "Det intensive landbrug i Danmark går stærkt ud over biodiversiteten".

Hurtigtvoksende, flerårige energiafgrøder

Vi mener, at hurtigtvoksende, flerårige energiafgrøder ved søer og vandløb ville forandre Danmark til uken-delighed og stå som et monument over en fejlslagen landbrugspolitik på bekostning af natur, flora og fauna.

Dyrkning af energiafgrøder ved vand ville ændre betingelserne for en del af det vilde dyre- og planteliv og dermed også ændre flora og fauna. Arealer med energipil er ensformige og ikke attraktive levesteder bl.a. på grund af den store plantetæthed, mangel på lys og få vilde planter. Kun ganske få arter af dyr og planter ville kunne etablere sig i pileskovene.

Hurtigtvoksende energiafgrøder kræver meget vand og kunne derfor udtørre søer og vandløb i perioder. Det ville skade livet på landjorden og i vandet. Udtørring af søer og vandløb kan sænke grundvandsstanden, hvilket måske kan føre til indtrængning af saltvand i udsatte områder. Det ville også ændre flora og fauna.

Offentlighedens adgang

Randzonenloven forhindrer offentlighedens adgang til randzonerne. Vi er enige med ministeren i, at den regel skal fjernes. For at fremme den biologiske mangfoldighed og for at give dyrene fred til at yngle, finder vi det særdeles vigtigt, at der indføres en regel om at begrænse adgang til randzonerne i yngletiden.

Landbrugets forurening

Alle frivillige aftaler med landbruget om at reducere forurening er ifølge vores oplysninger slået fejl. Selv beskyttede og fredede naturarealer dyrker, sprøjter, dræner og afvander landmænd i visse tilfælde. Samlet set har landbrugserhvervet ikke overholdt aftalerne, f.eks. Vandmiljøplan III og Pesticidhandlingsplanen.

Dertil kommer brug af ulovlige midler. Det er kommet frem, at flere hundrede landmænd (nogle ejer landets største landbrug) har købt mange tons ulovligt importeret gødning og sprøjtegift hos to forskellige importører. Et medlem af Landbrug & Fødevarers hovedbestyrelse har trukket sig fra sin post på grund af gødnings-sagen, og formanden for Østjydsk Familielandbrug tager orlov som følge af sagen. Via et bestillingssystem bestilte landmænd fra hele landet varerne hos bagmændene, som derefter organiserede leverancerne. Sagens organiserede og omfattende karakter vækker uro, skriver Ritzau. Mogens Flindt, lektor i biologi på Syddansk Universitet, udtaler til Politiken: "Det er stærkt bekymrende. Vi snakker ikke bare om fire landbrug, der er kommet skævt af sted". Kaj Sand-Jensen, professor i ferskvandsbiologi på Københavns Universitet, siger til Politiken, at den ulovlige gødning er et stort miljøproblem og kan underminere vandmiljøplanerne. Han forklarer: »Det kan give forøget nitratkoncentration i drikkevandet på grund af øget nedsivning, men ellers er det alvorlige især, at det giver en øget belastning af søer, vandmiljø og kystområder«. Importerne har sandsynligvis stået på i årevis.

EU's direktiver

EU's medlemslande er forpligtet til at overholde EU's direktiver. EU-Kommissionen er på vej med retssager, fordi Danmark på grund af intensiv landbrugsdrift misligholder direktiver om at beskytte natur, flora, fauna, vandmiljø og drikkevand, f.eks. Vandrammedirektivet. At der dyrkes, sprøjtes og gødes helt op til søer og vandløb ser vi som medvirkende årsag til forurening og de deraf følgende retssager fra EU.

Vores konklusioner

Forurening fra landbrug skal reduceres, og Danmark skal efterleve EU-direktiver om at beskytte omgivelserne. Der er mange gode grunde til at etablere randzonerne, og vi bifalder forslaget om ikke at tillade tilplantning med flerårige energiafgrøder i randzonerne. Randzonerne vil kunne reducere forurening fra landbrug, og lovændringerne vil være et skridt på vejen til at efterleve EU's Vandrammedirektiv og direktiver om at beskytte vilde dyr og deres habitater. Vilde dyr og planter vil få levesteder i randzonerne: På grund af forslaget håber vi på større biologisk mangfoldighed i Danmark, og vi forventer desuden, at flere arter af planter og dyr i fremtiden vil trives bedre, end det er tilfældet i dag.

Økonomiske betragtninger

Landbruget får hvert år mange milliarder kroner i direkte og indirekte støtte. De berørte landmænd vil også få penge via EU-støtte for at udlægge randzonerne. Det må være et krav, at borgerne får noget for pengene – i dette tilfælde muligheden for at gå en tur langs søer og vandløb.

Vi gør opmærksom på, at retssager og bøder fra EU på grund af misligholdelse af EU-direktiver kan blive dyrt for de danske skatteborgere. Vi ønsker, at landbruget stilles til ansvar for sin forurening, og vi anbefaler, at "forurenere-betaler-princippet" indføres for landbruget.

God kontrol er nødvendig

De frivillige aftaler med landbruget har været dyre for samfundet. Alligevel har nogle landmænd fortsat forureningen. Da den uberettigede støtte ikke skal betales tilbage, har pengene fungeret som skjult landbrugsstøtte. Randzonenloven må ikke blive endnu en skjult støtteordning.

Danske landmænd har i en del år fået udbetalt for meget i landbrugsstøtte fra EU, viser Kommissionens kontrol. Kommissionen fandt svagheder i kontrollen, og den danske stat – ikke landmændene - skal betale penge tilbage til EU. Overbetalingen skyldes især fejl i arealstøtten. Det må ikke gentage sig med Randzonenloven.

Hvis Randzonenloven skal virke efter hensigten, kræver det, at svindel undgås. Det kan bl.a. ske ved hjælp af de elektroniske markkort og ved at samkøre og sammenholde landmændenes ansøgninger om penge fra de mange forskellige støtteordninger med hinanden. Vi ønsker en god kontrol af Randzonenlovens regler og en langt bedre kontrol med landmændenes forbrug af gødning og sprøjtegift. Vi anbefaler desuden, at sanktioner for at overtræde loven kan mærkes økonomisk.

Lovtekst: Lov om randzoner <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=137429>

Dokumentation: Sprøjtegifte og gødning

Sprøjtegifte belaster miljøet 30 procent mere http://www.mim.dk/Nyheder/201201226_Pesticidindikator.htm

Landbrugets gift er værre end ventet <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2012/01/26/061648.htm>

Statsrevisorerne: Beretning om statens sikring af grundvandet mod pesticider
<http://www.rigsrevisionen.dk/composite-2783.htm>

Statsrevisorerne bemærkning til beretning om statens sikring af grundvandet mod pesticider
<http://www.rigsrevisionen.dk/composite-2784.htm>

Fødevareminister ærgerlig over stigende forbrug af sprøjtegift
<http://www.fvm.dk/Default.aspx?ID=18486&PID=399502&NewsID=6730&Action=1>

Rapport: Mere sprøjtegift i vores drikkevandsboringer
<http://ing.dk/artikel/108702-rapport-mere-sproejtegift-i-vores-drikkevandsboringer>

Vandværker efterlyser hårdere straffe for landbrugets giftmisbrug <http://politiken.dk/indland/article878554.ece>

Rapport: Mere sprøjtegift i vores drikkevandsboringer
<http://ing.dk/artikel/108702-rapport-mere-sproejtegift-i-vores-drikkevandsboringer>

Vandmiljøplan III fejler på kvælstof http://www.dmu.dk/nyheder/artikel/vandmiljoepan_iii_fejler_paa_kvaelstof/

Rambøll: Elendig pesticidplan kørte helt af sporet
<http://ing.dk/artikel/91395-ramboell-elendig-pesticidplan-koerte-helt-af-spoeret>

Dokumentation: Ulovlige sprøjtegifte og sort gødning

Hofjægermester er på sort liste i gødningssag. Af Niels Fastrup. Politiken den 16.02.2012

Schackenborg beskyldt for ulovlig gødning
<http://www.metroxpress.dk/nyheder/schackenborg-beskyldt-for-ulovlig-godning/geflbh!5Au9tltZmyRbk7dgWTxpyA/>

Gødningsskandale fælder medlem af landbrugets top
<http://politiken.dk/indland/ECE1541392/goedningsskandale-faelder-medlem-af-landbrugets-top/>

Lykkemark tager orlov på grund af gødningssag
<http://www.maskinbladet.dk/artikel/lykkemark-tager-orlov-pa-grund-godningssag>

Bestillingssystem til ulovlige pesticider
<http://www.landbrugsavisen.dk/Nyheder/Netnyheder/2012/1/18/Bestillingssystemtilulovligepesticider.htm>

Sort gødning og ulovlige pesticider afsløret
<http://1.naturerhverv.fvm.dk/nyhedsvisning.aspx?ID=9992&PID=121993&NewsID=10575>

Dokumentation: Biodiversitet

Energipil som ynglehabitat for fugle i et dansk landbrugslandskab
http://www.dof.dk/sider/images/stories/doft/dokumenter/doft_2004_1_3.pdf

Landmand bag ødelæggelse af unikt overdrev med orkidéer <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=27608>
DOF: Vedr. høring over forslag til lov om randzoner
http://www.dof.dk/sider/images/stories/naturpolitik/naturpolitik/dokumenter/randzonenloven_hoeringssvar_dof.pdf

Tabet af biodiversitet fortsætter i den danske natur <http://www.dmu.dk/udgivelser/dmunyt/2011/2/biodiversitet/>

Sådan ligger landet - tal om landbruget <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=25935>

Værnengenes natur truet af opløjning og gylle
http://www.dof.dk/index.php?id=nyheder&s=nyheder&m=visning&nyhed_id=903

Bier og blomster – honningbiens fødegrundlag i Danmark
http://pure.au.dk/portal/files/40326195/Honningbiens_f_odegrundlag_rapport_juni_2011.pdf

Endnu en ynglesæson tabes i Tøndermarsken
http://www.dof.dk/index.php?id=nyheder&s=nyheder&m=visning&nyhed_id=715

Vibens svanesang http://www.dof.dk/sider/index.php?option=com_content&task=view&id=523&Itemid=587

Viben på vild nedtur i landbrugslandet http://www.dof.dk/index.php?id=nyheder&s=nyheder&m=visning&nyhed_id=585

Agerhønen er på Herrens mark http://www.dof.dk/index.php?id=nyheder&s=nyheder&m=visning&nyhed_id=144

Danmarks biodiversitet 2010 <http://www2.dmu.dk/pub/fr815.pdf>

Pesticider – påvirkninger i naturen http://www.aktivedyrerettigheder.dk/dmu_pesticider_1109.pdf

Sommerfugle i kraftig tilbagegang <http://www.dr.dk/Nyheder/Indland/2010/06/17/122530.htm?rss=true>

Myg, bier og sommerfugle dør ud
<http://nyhederne-dyn.tv2.dk/article.php/id-21882783:myg-bier-og-sommerfugle-d%C3%B8r-ud.html?forside>

Biodiversitet: Naturens tilbagegang fortsætter trods enkelte tegn på forbedringer
<http://www.dmu.dk/udgivelser/dmunyt/2009/21/biodiversitet/>

Viber eller bacon? http://www.dof.dk/index.php?id=nyheder&s=nyheder&m=visning&nyhed_id=485

Fire ud af fem særligt beskyttede naturtyper har det dårligt <http://www.dmu.dk/udgivelser/dmunyt/2008/3/naturtyper/>

En rig natur i et rigt samfund. <http://www.aktivedyrerettigheder.dk/enrignatur2001.pdf>

Dokumentation: Åbningsskrivelser fra EU

Verserende traktatkrænkelssager pr. 1. september 2011.
<http://www.eu-oplysningen.dk/upload/application/pdf/b6ebf294/11557.pdf>

Danmark og EU-domstolen i 2010. <http://www.euo.dk/upload/application/pdf/b6ebf294/2010alm400.pdf>
Folketingets EU-oplysning. Liste over åbningsskrivelser fra EU.
<http://www.eu-oplysningen.dk/dokumenter/efdomstolen/aabn/aabnan/>

Verserende traktatkrænkelssager mod Danmark pr. 01.11.09

<http://www.ft.dk/samling/20091/almdeleuu/bilag/64/753441/index.htm>

Dokumentation: Landbrugsstøtte og frivillige aftaler

Fejl i udbetalinger af landbrugsstøtten er vokset

<http://www.maskinbladet.dk/artikel/fejl-i-udbetalinger-landbrugsstotten-vokset>

Danmark modtager millionregning for fejl i landbrugsstøtte <http://www.information.dk/282400>

De frivillige aftaler med landbruget spiller fallit <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=1339&PID=9&NewsID=355>

Stop for frivillige aftaler med landbruget <http://www.dr.dk/Nyheder/Politik/2008/12/02/114007.htm?rss=true>

De Konservative tror ikke længere på frivillige aftaler med landbruget

<http://www.maskinbladet.dk/artikel/konservative-tror-ikke-laengere-pa-frivillige-aftaler-med-landbruget>

Skandalen i Tøndermarsken <http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=25638>

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
NaturErhvervsstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V.

Sendes via e-mail til jura@naturerhverv.dk

Den 24. februar 2012

Høringssvar vedrørende udkast til forslag til ændring af lov om randzoner

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug fremkommer hermed med foreningens bemærkninger til høringsbrev af 3. februar 2012 fra Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, NaturErhvervsstyrelsen vedrørende udkast til forslag til ændring af lov om randzoner.

1. Indledning

Landsforeningen skal indledningsvis påpege, at det foreslåede lovudkast – i forhold til den allerede vedtagne randzonestrategi, der allerede indeholder meget betydelige indskrænkninger i muligheden for sædvanlig udnyttelse af en landbrugsejendom - for en lang række landmænd vil indebære yderligere væsentlige begrænsninger i ejendomsrettens udøvelse samt, at indgrebet er så intenst, at det vil have karakter af ekspropriation. Foreningen skal derfor stærkt henstille til, at lovudkastet ikke fremsættes som lovforslag.

Landsforeningen skal endvidere påpege, at lovudkastet, såfremt det vedtages, vil indebære betydelige negative miljø- og naturmæssige konsekvenser, hvilket er direkte i modstrid med randzonestrategiens overordnede formål og i modstrid med Grøn Vækst aftalen.

Hertil kommer, at randzonestrategiens 10 meter bræmmer hviler på et forkert grundlag, idet forslaget baserede sig på en forventning om, at disse bræmmer ville tilbageholde 250 t fosfor, mens nye beregninger viste sig at komme frem til en reduktion på bare 37 t fosfor, svarende til ca. 15 % af det forventede.

2. Forslaget om forbud mod at dyrke energifgrøder i randzonerne

I udkastet til lovforslaget er det foreslået, at det ikke længere skal være tilladt at dyrke flerårige energifgrøder i randzonerne, jf. forslagens nr. 1, 2 og 3.

2.1 Begrundelsen for lovforslaget

Som begrundelse for forslaget om forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne er det i udkastet til lovforslagets bemærkninger anført:

- at beplantning med flerårige energiafgrøder vil kunne være *i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen* samt, at dette vil kunne vanskeliggøre og fordyre vandløbsvedligeholdelsen,
- at ved at fjerne muligheden for at tilplante med flerårige energiafgrøder, f.eks. pil, langs vandløb *forbedres muligheden for den visuelle oplevelse af et ådalslandskab*.

2.1.1 Konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen

For så vidt angår lovudkastets første argument om, at dyrkning af energiafgrøder i randzonen vil være i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen, afvises dette som åbenbart ukorrekt og udokumenteret.

Det har altid vist sig muligt – på trods af dyrkning af afgrøder helt ud til vandløb og søer – at gennemføre den nødvendige vandløbsvedligeholdelse, hvorfor argumentet forekommer åbenbart grundløst, og uanset dyrkning af energiafgrøder i randzonen vil det være muligt at foretage vandløbsvedligeholdelsen.

Til støtte for, at det ikke er nødvendigt at gennemføre et forbud mod dyrkning af afgrøder i randzonerne, skal vi endvidere henvise til,

- at der med en bræmme på 10 meter vil være langt mere plads end nødvendigt til at foretage vedligeholdelsen,
- at der i dag er betydelige områder, hvor der heller ikke er færdselsareal langs vandløbene, f.eks. i byer og i skoven. I disse områder skal der ikke ryddes en adgang på 10 meter til at foretage vedligeholdelse,
- at der med indførelsen af de betydelige restriktioner i vedligeholdelsen af vandløb vil være mindre behov for at foretage vedligeholdelsesarbejder,
- at i de tilfælde, hvor vedligeholdelsen af private vandløb påhviler bredejereren, jf. vandløbslovens § 35, er dette et anliggende, som landmanden selv er herre over, og i disse tilfælde må det være lodsejerens egen beslutning, i hvilket omfang man vil holde 10 meter bræmmerne helt fri,
- at det i langt de fleste tilfælde vil være tilstrækkeligt at foretage vedligeholdelsesarbejderne fra den ene side af vandløbet, hvorfor der ikke er behov for at indføre restriktioner på begge sider af vandløbet.

2.1.2 Forbedring af den visuelle oplevelse af et ådalslandskab

Hvad angår det andet argument i lovudkastet om, at et forbud mod flerårige energiafgrøder skulle forbedre den visuelle oplevelse af et ådalslandskab, må dette anses som et meget ”tyndbenet” argument, der kun er holdbart på visse ådalsstrækninger, og i øvrigt er det meget individuelt, om afgrøder vil blive oplevet som positivt eller negativt i landskabet.

Heller ikke dette andet argument kan derfor anses som holdbart eller på nogen måde som tungtvejende.

2.1.3 Ingen af argumenterne er holdbare

Som anført er de to argumenter for at forbyde dyrkning af energiafgrøder i randzonerene ikke holdbare.

Hertil kommer, at lovudkastets to argumenter for at forbyde dyrkning af energiafgrøder i randzonerne ikke er miljømæssigt begrundet, og i øvrigt ikke medvirker til at opfylde Vandrammedirektivet.

Argumenterne må opvejes i forhold til de meget indgribende konsekvenser, som den foreslåede regel vil have for landbrugerne og miljøet, hvilke vil blive beskrevet i det følgende. Afvejningen fører klart til, at der ikke bør indføres forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne.

2.2 Økonomiske konsekvenser

Dyrkning af energiafgrøder er en stadig stigende og miljømæssigt positiv indtægtskilde for mange landmænd og er et forretningsområde, der må forventes at vokse.

Forslaget om at forbyde dyrkning af energiafgrøder i randzonerne indeholder ingen beregninger af eller dokumentation for, hvilke økonomiske konsekvenser lovforslaget vil have for landmændene, men alene en løs påstand om, at forslaget vurderes at have meget begrænsede økonomiske konsekvenser for erhvervet.

Det er imidlertid Landsforeningens klare opfattelse – baseret på udsagn fra mange af foreningens medlemmer - at et forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonen vil have betydelige negative økonomiske konsekvenser for mange landmænd, der dermed ikke kan få økonomi i at dyrke energiafgrøder.

Hertil kommer,

- at mange landmænd vil kunne opnå det samme dækningsbidrag på energiafgrøder (efter modtagelse af tilskud) som på almindelige afgrøder, og dermed vil de miste det samme dækningsbidrag, som de oppebærer på resten af arealet,

- at med udgangspunkt i målene om at reducere anvendelsen af fossile brændstoffer, må det forventes, at efterspørgslen på energiafgrøder, som kan anvendes til f.eks. bioethanol, brændsel, bioolie, etc., kun vil være stigende, hvorfor energiafgrøder kan blive en endnu mere attraktiv afgrøde,
- at ejendomsskatterne bibeholdes til trods for, at der ikke længere kan oppebæres en indtægt på arealet,
- at randzonearealerne vil gro til med græs, buskvækst og træer, når man ikke må dyrke energiafgrøder,
- at tilgroningen på randzonearealerne vil øge ukrudtstrykket på de tilstødende arealer, hvilket påvirker dækningsbidraget på disse arealer.

Landsforeningen finder det endvidere uacceptabelt, at de økonomiske vurderinger i lovudkastet ikke er (forsøgt) dokumenteret.

2.3 Forslagets miljømæssige konsekvenser

Dyrkning af energiafgrøder har et overordnet miljømæssigt formål, idet dette er med til at begrænse brugen af miljøbelastende brændselsstoffer og dermed medvirker energiafgrøderne til at forbedre klimaet. Et forbud mod at dyrke energiafgrøder i randzonerne vil dermed have en miljømæssigt negativ effekt.

Det fremgår af forarbejderne til randzonenloven fra 2011,

- at det er et afgørende element i Grøn Vækst aftalen, at sikringen af miljø-, natur- og klimabeskyttelsen går hånd i hånd med en moderne og bæredygtig landbrugsproduktion,
- at anvendelsen af flerårige energiafgrøder samtidig bidrager positivt til reduktionen i udledningen af både drivhusgasser, kvælstof, fosfor og pesticider, hvorfor der foreslås etableret mulighed for at dyrke visse flerårige energiafgrøder, når dette sker i umiddelbar tilknytning til dyrkning eller plantning af tilsvarende afgrøder på de bagvedliggende arealer.

Det er på denne baggrund i direkte modstrid med intentionerne bag randzonenloven at indføre et forbud mod dyrkning af energiafgrøder. Det forekommer endvidere inkonsekvent, hvis Folketinget vil fremme alternative energiformer på den ene side, men på den anden side begrænser landets muligheder for at producere alternativ energi regionalt.

I det foreliggende lovudkast er det – på helt udokumentet grundlag – vurderet, at lovforslaget har minimale miljømæssige konsekvenser, herunder indgår det slet ikke, at et forbud mod dyrkning af energiafgrøder har en miljømæssigt negativ effekt. Det skal i den forbindelse påpeges, at piledyrkning har vist sig utrolig effektivt som næringsstofopsamler.

Landsforeningen finder det uacceptabelt, at lovudkastets negative miljømæssige effekter i form af klimabeskyttelse ikke er omtalt og dokumenteret i lovudkastet samt, at vurderingerne i lovudkastet ikke er dokumenteret.

2.4 Har lovudkastets bestemmelse om forbud mod dyrkning af energiafgrøder karakter af ekspropriation?

2.4.1 Indledning

Lovudkastets forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne vil indebære et yderligere alvorligt indgreb i landbrugerens mulighed for at drive landbrugsdrift på økonomisk og miljømæssigt forsvarligt grundlag.

Lovudkastet indeholder imidlertid ingen regler om erstatning for dette indgreb.

2.4.2 Lovens forarbejder og lovens bestemmelser om forsøg på at afbøde lovens virkninger

Det fremgår forudsætningsvist af lovbemærkningerne til randzonenloven, at bestemmelsen om forbud mod dyrkning m.v. i randzonerne kan karakter af ekspropriation, idet det er anført, at loven kan ramme enkelte landmænd uforholdsmæssig hårdt, hvorfor loven - i et forsøg på at undgå, at loven er udtryk for ekspropriation - indeholder mulighed for

- at søge om dispensation,
- at søge kompensation via landdistriktprogrammet,
- at ansøge om tilladelse til, at ejendommens samlede randzoneareal ikke overstiger 5 % af ejendommens samlede areal.

Disse muligheder vurderes imidlertid ikke at fratage udkastet til lovforslaget dets ekspropriative karakter. Som begrundelse herfor skal det anføres,

- at der kun, når særlige grunde taler for det, vil blive givet dispensation, jf. lovens § 6, og da dispensationsadgangen ifølge lovens forarbejder skal administreres restriktivt,
- at kompensation under landdistriktprogrammet ikke fastsættes som erstatning, der dækker det fulde tab,

- at begrænsningen af en ejendoms randzoneareal til 5 % ikke vil forhindre, at dyrkningsforbudet mod energiafgrøder rammer den pågældende landbruger uforholdsmæssigt hårdt.

2.4.3 Dansk rets kriterier for ekspropriation

Der er ikke i skreven dansk ret nogen definition af, hvornår et indgreb anses for ekspropriativt, men det er fast antaget i statsretlig teori og praksis, at begrebet ”afståelse” i Grundlovens § 73 – ud over egentlig afståelse af selve ejendomsretten – også kan omfatte indgreb, der begrænser ejerens rådighed over den faste ejendom.

Der opstilles sædvanligvis navnlig følgende momenter til brug for afgørelsen om, hvorvidt et indgreb er ekspropriativt eller ej:

- Om indgrebet er af generel eller konkret karakter.
- Hvilke samfundsmæssige hensyn, der begrunder indgrebet.
- Om indgrebet medfører overførelse af ejendomsret til andre.
- Hvor intenst indgrebet er i forhold til den enkelte.
- Om indgrebet er proportionalt.

2.4.4 Anvendelse af kriterierne for ekspropriation ved vurdering af et forbud mod dyrkning af energiafgrøder

Ved anvendelse af ovenstående kriterier i relation til det foreslåede forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne, vurderes det:

- At randzonerne fastsættes konkret i den igangværende kortlægning, hvorfor indgrebet må anses som konkret, selv om forbuddet virker generelt i alle randzoner,
- At der ikke er samfundsmæssige hensyn, der kan begrunde, at der ikke skulle gives ekspropriationserstatning for forbuddet mod tilplantning med energiafgrøder, herunder er indgrebet ikke affødt af, at der er noget at bebrejde de pågældende landbrugere,
- At selv om indgrebet ikke medfører overførelse af ejendomsretten til andre, må indgrebet sidestilles hermed, idet det pågældende areal ikke kan indgå i sædvanlig landbrugsmæssig drift,
- At indgrebet opleves som meget intenst i forhold til den enkelte landmand, idet det pågældende areal ikke kan anvendes til sædvanlig landbrugsmæssig drift eller andet,
- At det formål, der opnås med at indføre forbud mod dyrkning af energiafgrøder ikke er proportionalt med forbuddets negative virkninger for landbrugerne og miljøet.

Sammenfattende fører anvendelsen af disse kriterier dermed til, at forbuddet mod dyrkning af energiafgrøder må anses som ekspropriation.

2.4.5 Justitsministeriets opfattelse - i forbindelse med vedtagelsen af gødskningsloven

I forbindelse med gødskningslovens vedtagelse i 1998 blev der stillet spørgsmål ved, om kravet om efterafgrøder var et ekspropriativt indgreb, der kun kunne foretages mod fuld erstatning, jf. Grundlovens § 73. Indgrebet ligner i nogen grad indgrebet om forbud mod dyrkning af energiafgrøder, hvorfor sagen skal omtales nærmere i det følgende.

Af Justitsministeriets notat fremsendt den 26. marts 1998 af daværende justitsminister Frank Jensen til Fødevareministeriet fremgår det, at Fødevareministeriet havde skønnet, at hvis der indførtes et krav til landbruget om, at 6 pct. af alle deres marker skulle være tilsået med italiensk rajgræs, kunne dette muligvis være af ekspropriativ karakter og, at Fødevareministeriet derfor havde bedt Justitsministeriet om en udtalelse om, hvorvidt en ordning, som bl.a. gik ud på, at landbrugsvirksomhederne skulle så efterafgrøder på 6 pct. af det areal, som dyrkes med nærmere bestemte 1-årige afgrøder, ville have karakter af ekspropriation efter Grundlovens § 73.

I notatet konkluderede Justitsministeriet for det første, at der var tale om et indgreb i en rettighed, der er beskyttet af Grundlovens § 73.

Til støtte for, at der var tale om et indgreb af ekspropriativ karakter anførte Justitsministeriet bl.a.,

- at der var tale om indgreb i landbrugsvirksomhedernes aktuelle råden, og at der ikke var knyttet nogen overgangsordning til indgrebet,
- at indgrebet vedrørte et meget centralt element i ejendomsretten: retten til at anvende landbrugsjord på sædvanlig kommerciel måde, hvorfor indgrebet måtte sidestilles med afståelse af det pågældende areal,
- at det i intensitetsbedømmelsen også måtte indgå, at indgrebet havde til formål at begrænse landbrugsvirksomhedernes kommercielle udnyttelse af jorden.

I notatet vurderede Justitsministeriet, at det kunne give anledning til tvivl, om den foreslåede ordning med tvungen efterafgrøde på 6 pct. udgjorde ekspropriation og udtalte, at tvivlen skyldtes, at der var tale om et indgreb i en aktuel råden, og at indgrebet rammer en for landbrugsdriften central rådighedsbeføjelse: retten til at dyrke jorden på sædvanlig kommerciel måde. Samlet vurderede Justitsministeriet dog følgende: ”På den anførte baggrund er Justitsministeriet mest tilbøjelig til at mene, at den foreslåede ordning har karakter af en generel regulering af arealanvendelsen, der kan gennemføres uden erstatningspligt efter grundlovens § 73. Dette gælder, uanset om efterafgrøden bliver græs eller sennepsraps.”

Justitsministeriet har således udtrykt tvivl om, hvorvidt kravet om efterafgrøde på 6 pct. var ekspropriation. Til forskel fra den daværende situation, som Justitsministeriet skulle vurdere i 1998, indeholder forbuddet i lovudkastet vedrørende ændring af randzonenloven, et totalt forbud mod at dyrke noget som helst i randzoneområderne (bortset fra vedvarende græsser, hvilket næppe kan føre til afgrødesalg), hvorfor indgrebet om forbud mod dyrkning i randzonerne rammer de pågældende landbrugere hårdere end kravet om efterafgrøde, hvor det trods alt var muligt at dyrke jorden. Ved anvendelse af de kriterier, som Justitsministeriet benyttede i 1998, vurderes det derfor, er at forbuddet mod dyrkning i randzonerne må anses for ekspropriativt.

2.4.6 Bræmme-dommen fra 1998

I relation til kravet om dyrkningsfri randzoner på op til 10 meter skal det bemærkes, at uanset at Højesteret ved en afgørelse i 1998 (UfR 1998.1669H) ikke fandt, at indførelsen af en 2 meter bræmme var ekspropriation, kan der ved indførelsen af en 10 meter bræmme foreligge ekspropriation.

Dels er indgrebets intensitet i sagens natur betydeligt større (8 yderligere meter i forhold til de oprindelige 2 meter), dels var indførelsen af en bræmme på 2 meter for mange landmænd af mindre betydning, og endeligt vil proportionalitetsprincippet i mange tilfælde ikke være opfyldt, idet den meget indgribende indførelse af en yderligere bræmme ikke nødvendigvis har nogen videre indflydelse på vandmiljøet i det enkelte tilfælde bl.a. henset til, at der under 10 meter bræmmen løber drænrør med afvanding fra hele det bagvedliggende areal med fortsat udløb af nitrater (i det omfang der i øvrigt måtte være et udløb af disse) fra den del af ageren i vandløbet.

Når det anføres ovenfor, at de oprindelige 2 meter var af mindre betydning for mange, er det en konsekvens af, at man ofte, navnlig ved snoede vandløb, ikke har kunnet dyrke jorden helt ned til vandløbet. En del af de 2 meter var således i forvejen ikke dyrkbare, hvorimod samtlige de yderligere 8 meter antages at være fuldt dyrkbare og dermed direkte forbundet med landbrugsvirksomhedens dækningsbidrag.

Med de reducerede arealer, som også vil være en konsekvens af de andre virkemidler, vil landbrugsvirksomhedernes kapacitetsudnyttelse forringes med udgangspunkt i eksisterende bygninger og maskiner. Dækningsbidraget ved energiafgrødedyrkning vil blive stærkt reduceret, og dyrkning af energiafgrøder vil påføre landmanden en underskudsgivende udgift.

Det er Landsforeningens opfattelse, at indførelsen af 10 meter bræmmer i randzonenloven i sig selv har karakter af ekspropriation, og at den yderligere stramning naturligvis kun er med til at forstærke indgrebets karakter af ekspropriation.

2.4.7 Konklusion om, hvorvidt forbuddet mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne er udtryk for ekspropriation

På baggrund af navnlig indgrebets intensivitet overfor de enkelte landmænd vurderes det, at indførelse af et forbud mod dyrkning af energiafgrøder i randzonerne er udtryk for ekspropriation.

3. Bemærkninger til forslaget om at åbne offentlighedens adgang til randzoneområder

3.1 Indledning

Ved lovudkastet foreslås det, at der skal være offentlig adgang til randzonerne, herunder til de eksisterende 2-meter bræmmer i henhold til vandløbsloven, jf. forslagets punkt 5.

Dette må anses som et meget byrdefuldt indgreb for de berørte lodsejere, der ikke blot skal tåle, at de ikke kan dyrke et areal på 10 meter på hver side af de pågældende vandløb og et areal på 10 meter fra søer (bortset fra flerårige græsser), men derudover skal tåle, at offentligheden får adgang til de pågældende randzoner.

3.2 Lovudkastets konsekvenser for de berørte ejendomme for så vidt angår offentlighedens adgang til randzonearealerne

Det er Landsforeningens klare vurdering, at offentlig adgang til de 10 meter brede randzoner langs vandløb og søer vil få en betydelig negativ effekt for mange ejendomme. I det følgende vil der nærmere blive redegjort herfor.

3.2.1 Dyrkningsforbuddet i randzoner på 10 meter medfører, at der opstår ”naturlige stier” langs vandløb og søer

Ved indførelse et forbud mod energiafgrødedyrkning i randzonerne vil der opstå en slags naturlig stiføring (nye naturområder) langs de pågældende vandløb og søer, idet de pågældende arealer som oftest vil henligge som frit tilgængelige, udyrkede områder.

Der vil herved blive skabt en slags nye stier overalt i landet, og det må antages, at benyttelse af sådanne ”stier” vil blive temmelig befærdede, ikke blot i bynære områder.

3.2.2 Den miljømæssige betydning af offentlig færdsel i randzonerne

Offentlig færdsel på naturarealer, hvor der hidtil ikke har været offentlig færdsel, vil have en betydelig forstyrrende effekt på dyre- og planteliv - og dermed indebære, at biodiversiteten forstyrres.

Lovudkastet vil bl.a. indebære, at følsomme fuglearter vil blive jaget fra reden samt, at vildtet vil blive stresset til døde af færdsel med løsgående hunde.

Det bemærkes, at lovudkastets miljømæssige effekt på omgivelserne tilsyneladende ikke er undersøgt.

3.2.3 Den værdimæssige betydning af offentlig færdsel i randzonerne

Det ligger endvidere uden for enhver tvivl, at mange ejendomme vil blive påvirket negativt i værdimæssig henseende, såfremt offentlighedens færdsel tillades færdsel på ejendommen. Dette er bl.a. baggrunden for, at der i fredningssager ved udlægning af offentlige stier i det fredede område, gives erstatning for sådanne indgreb. Som nævnt vil dyrkningsforbud i randzonerne indebære, at der skabes en slags naturlige stier, hvorfor sammenligningen forekommer relevant.

Det er navnlig herlighedsværdien af de pågældende, der vil falde, såfremt færdsel på de pågældende ejendomme ikke længere er forbeholdt ejeren og denne familie og gæster, men udvides til at omfatte offentligheden.

Hertil kommer, at jagtmulighederne for de berørte ejendomme vil blive forringet, såfremt der gives offentlig adgang til randzonerne. Vildtet vil blive forstyrret, da det navnlig er i områder med adgang til vand, at artsdiversiteten er stor, og udlejningsmulighederne vil blive kraftigt forringet, og der vil opstå sikkerhedsproblemer under jagt.

Endvidere må det forventes, at offentlighedens færdsel i randzonearealerne vil forvolde skader på afgrøder på de tilstødende arealer, når offentligheden bevæger sig til og fra bræmmerne, hvilket er en følge af sædvanlig menneskelig adfærd, hvor der efterlades affald, knuste flasker, dåser og fækalier, m.v.

3.3 Har forslaget om offentlighedens adgang karakter af ekspropriation?

3.3.1 Lovens forarbejder og lovens bestemmelser om forsøg på at afbøde lovens virkninger

Det fremgår forudsætningsvist af bemærkningerne i lovudkastet, at bestemmelsen om offentlighedens adgang kan virke ekspropriativ, idet det er anført, at loven kan ramme enkelte lodsejere uforholdsmæssig hårdt, hvorfor lovudkastet i § 12a, stk.2 - i et forsøg på at undgå, at loven er udtryk for ekspropriation - indeholder mulighed for at søge om dispensation fra bestemmelsen om offentlig adgang til randzonearealerne.

Denne mulighed vurderes imidlertid ikke at fratage udkastet til lovforslaget dets ekspropriative karakter. Som begrundelse herfor skal det anføres, at der kun, når særlige grunde taler for det, kan gives dispensation, og det kan derfor ikke noget krav om dispensation, selv om det kan påvises, at loven virker ekspropriativ.

3.3.2 Anvendelse af kriterierne for ekspropriation ved vurdering af et forbud mod dyrkning af energiafgrøder

Ved anvendelse af de kriterier, der indgår i vurderingen af, om et indgreb må anses for ekspropriativt eller ej, som er anført ovenfor, vurderes det:

- At randzonerne fastsættes konkret i den igangværende kortlægning, hvorfor indgrebet må anses som konkret, selv om der indføres en generel tilladelse til offentlig adgang til randzonearealer,
- At der ikke er samfundsmæssige hensyn, der kan begrunde, at der ikke skulle gives ekspropriationserstatning for at tillade offentlighedens adgang til randzonearealerne, herunder er indgrebet ikke affødt af, at der er noget at bebrejde de pågældende lodsejere,
- At selv om indgrebet ikke medfører overførelse af ejendomsretten til andre, må indgrebet sidestilles hermed, idet det pågældende areal stilles til offentlighedens benyttelse,
- At indgrebet opleves som meget intenst i forhold til den enkelte lodsejer, idet det pågældende areal – samtidig med, at dette ikke længere må dyrkes – vil blive åbent for offentlighedens færdsel,
- At det formål, der opnås med at indføre offentlig adgang til randzonearealerne, ikke er proportionalt med forbuddets negative virkninger for lodsejerne og miljøet.

Sammenfattende fører anvendelsen af disse kriterier til, at bestemmelsen om offentlig adgang til randzonearealerne har karakter af ekspropriation.

3.3.3 Konklusion om, hvorvidt bestemmelsen om offentlig adgang til randzonearealerne må anses for ekspropriation

Det vurderes, at det forhold, at randzonearealerne ikke længere skal kunne dyrkes, vil indebære, at der fremkommer en slags naturlige stier langs vandløb og søer, og at offentlig adgang til disse arealer vil medføre en intensiv offentlig benyttelse af randzonearealerne, ikke kun i de bynære områder. Navnlig som følge af dette, vurderes lovudkastets forslag om offentlig adgang til randzonearealerne at have karakter af ekspropriation.

4. Sammenfatning

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug modsætter sig på baggrund af ovenstående, at lovudkastet gennemføres. Der henvises til,

- At bestemmelsen om forbud mod dyrkning af energiafgrøder vil få betydelige negative økonomiske virkninger for landbrugerne, og at indgrebet må anses som ekspropriativt,

- At bestemmelsen om offentlighedens adgang til randzonearealer vil få betydelige negative økonomiske effekter for lodsejerne, og at indgrebet må anses som ekspropriativt,
- At randzonelovens og lovudkastets bestemmelser om dispensation m.v. ikke er tilstrækkelige til at hindre, at bestemmelserne må anses som ekspropriative,
- At lovudkastet må antages at få betydelige negative miljømæssige effekter, hvilke effekter ikke er undersøgt.

.....

Landsforeningen for Bæredygtigt Landbrug skal på baggrund af ovenstående stærkt fraråde, at lovudkastet om ændring af randzoneloven gennemføres.

Foreningen står gerne til rådighed med henblik på uddybning af ovenstående.

Med venlig hilsen

Bæredygtigt Landbrug

Formand
Christian Castenskiold

Næstformand
Flemming Fuglede Jørgensen

Direktør
Vagn Lundsteen

Tempelvej 32
4390 Vipperød
Tlf. +45 5918 5756
Mail: vlt@baeredygtigtlandbrug.dk
www.baeredygtigtlandbrug.dk

DIF
Den 24. februar 2012
doa

DANMARKS IDRÆTS-FORBUND
Olympisk komite

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V
kvj@naturerhverv.dk

Høringssvar på forslag til ændring af lov om randzoner

Danmarks Idræts-Forbund er blevet bekendt med nærværende ændringsforslag og har læst forslaget med stor interesse.

DIF har koncentreret sig om den del af forslaget, der omhandler offentlighedens adgang til randzoner og 2 m bræmmer, da det i mange år har været et stort ønske hos en række af vores specialforbund at få adgang til disse udyrkede arealer. Særligt ønsket om at kunne gå i land på bræmmer fra vandsiden har været fremhævet af DIF gennem årene, da det er yderst vanskeligt at forholde sig til ejerforhold, når man kommer glidende ned af åen i en kano og har brug for at gå nødtørfigt i land.

DIF deltog i Adgangsudvalget, som afgav sin betænkning i 2001, og fremførte således ønsket i enighed med Amtsrådsforeningen, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, Friluftsrådet og Kommunernes Landsforening. Ejer organisationerne og Danmarks Jægerforbund var betænkelige, men en ny undersøgelse fra Skov og Landskab, Københavns Universitet peger på, at betænkelighederne nu er absolut til at overskue.

I undersøgelsen medvirker 207 lodsejere, som frivilligt har anlagt vandrestier på deres jord i forbindelse med det landsdækkende projekt 'Spor i Landskabet'. Lodsejerne har både svaret på, hvilke betænkeligheder de havde inden projektet, og hvilke gener de rent faktisk har oplevet. Og konklusionen var, at 75 procent af lodsejerne slet ikke havde oplevet gener. De lodsejere, der oplevede problemer, pegede især på løse hunde som en gene. Mens affald, hærværk og færdsel uden for sporet havde generet betydeligt færre.

Undersøgelsen viser oven i købet, at to tredjedele af de adspurgte er tilfredse med omfanget af færdslen på deres spor, mens 23 procent ville ønske, at flere besøgte deres spor!

DIF hilser derfor ændringsforslaget velkomment og ser frem til, at der med den foreslåede offentlige adgang til naturarealer i randzonerne også bliver tale om adgang til arealer, der ligger inden for 2 m bræmmerne efter vandløbsloven.

DIF skal i øvrigt tillade sig at gøre opmærksom på, at det samlede Adgangsudvalg var enige i et andet forslag vedr. udyrkede arealer i det åbne land. Det drejer sig om, at der efter mark- og vejfredslovens § 17 ikke er adgang til færdsel på anden mands grund og derfor heller ikke adgang til snedækkede marker. Udvalget så ingen grund til at forhindre skiløb på markerne, når bare det

Idrættens Hus
Brøndby Stadion 20 · DK 2605 Brøndby
Tlf. +45 4326 2626 · Fax +45 4326 2628
www.dif.dk

Protoktor Hendes Majestæt Dronningen

kunne ske uden skade på afgrøderne. Udvalget foreslog derfor, ”at det bliver tilladt at stå på ski på snedækkede marker, når det kan ske uden at skade afgrøderne.” (Betænkningen s.58).

Da DIF med stor glæde har noteret, at ministeren er optaget af at sikre og udvikle en varieret og mangfoldig natur, der er tilgængelig og til glæde for alle, skal DIF derfor tillade sig at foreslå, at det bliver lovligt, at stå på ski på snedækkede marker, når det kan ske uden at skade afgrøderne.

Med venlig hilsen

Dorthe O. Andersen
Miljøkonsulent

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V.

Rødovre d. 24. februar 2012

Vedr. Høring over forslag til ændring af lov om randzoner

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har udsendt forslag til ændring af lov om randzoner i høring, og i den forbindelse har Danmarks Jægerforbund følgende bemærkninger.

Ad. Flerårige energiafgrøder

Da den nye lov om randzoner kom i høring i sidste år hilste Jægerforbundet den velkommen, fordi vi anså, og stadig betragter, randzonerne som et meget betydende natur- og miljøbeskyttende element i det åbne danske landskab.

Vi anbefalede i sin tid at de tilladte afgrødetyper blev prioriteret, så det biologiske og landskabsæstetiske element bliver bevaret. Jægerforbundet accepterer derfor, at det ikke længere er tilladt at dyrke flerårige energiafgrøder i randzonerne. Jægerforbundet ønsker, at naturen i randzonerne udvikler sig til danske naturtyper med en høj biodiversitet, hvor de arter der er tilpasset de forskellige jordbundstyper vil indfinde sig naturligt over tid.

Ad. Færdsel til fods og ophold i randzonerne

Netop i øjeblikket er der stor fokus på de to trængte vildarter harer og agerhøne. Der udarbejdes forvaltningsplaner, der har til formål at forbedre vilkårene for de to arter og sikre sunde og bæredygtige populationer. Herudover er der stærke globale og nationale ønsker til en forbedring af biodiversiteten, og en kamp for at stoppe tabet af natur, habitatområder og arter. Jægerforbundet synes ikke der er konsensus mellem et ønske om at gøre en ekstra indsats for markvildtet, forbedre biodiversiteten og høringsforslagets § 12a *"Randzonerne er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse."*

Agerhønen foretrækker at placere reden i forholdsvis høj vegetation, f.eks. op til hegn og gerne med en bræmme af dødt materiale. I tilfælde af at der åbnes op for færdsel i randzonerne, vil agerhøne forstyrres markant, især i ynglesæsonen, hvor den ligger på rede. Jægerne yder en stor indsats for at forbedre levevilkårene for agerhønen ved eksempelvis at etablere barmarksstriber, insektvolde og opdyrke små marker med én- og toårige planter osv., og det vil være en stor ærgrelse at se dette arbejde gå til spilde, hvis det viser sig at være nytteløs grundet øget forstyrrelse i yngletiden.

Samme problemer gør sig gældende med haren, som pga. det intensivt drevne landbrug har svært ved at finde føde nok. Om dagen sidder haren i skjul, da den er fødesøgende fra solnedgang til solopgang. Dette skjul udgøres gerne af levende hegn og udkanten af skovområder. Når haren i forvejen har problemer med at finde føde

nok, så vil forstyrrelser i form af f.eks. forøget færdsel, der yderligere kan nedsætte harens fitness, være katastrofalt.

Med en forøget mulighed for befolkningen til at kunne færdes langs søer og vandløb stresser man det dyreliv, der naturligt nok hører til her, med en deraf afledt forværring for fugle og markvildt til følge. Arter som sanglærke, vibe og gulspurv tilhører naturligt agerlandet, men har alle oplevet et fald i deres udbredelse som konsekvens af landbrugets effektivisering. At tillade færdsel på de få dyrkningsfrie dele af markerne, hvor fugle og markvildt i forvejen er fortrængt til, vil være et skridt i den forkerte retning set i forhold til ønsket om en forbedring af biodiversiteten i agerlandet, hvilket i høj grad bekymrer Danmarks Jægerforbund.

Jægerforbundet vil derimod opfordre til, at færdsel i Danmark foregår på naturens betingelser og der udvises hensyn til dyrelivets behov for fred i yngleperioderne, hvorfor lovens forslag til § 12a helt bør fjernes. Dette skyldes, at der er tider på året, hvor faunaen er ekstra sårbart, især i yngleperioder.

Med forslaget ændringer er der i lov nr. 591 om randzoner §12, stk. 2 givet mulighed for, at kunne fravige bestemmelser i §12 stk. 1, når særlige forhold taler for det. Danmarks Jægerforbund vil hermed udtrykke stor bekymring for, at denne fravigelsesbestemmelse ikke er nok og at den i tilstrækkelig grad vil kunne beskytte randzonernes dyre- og planteliv.

Ad. færdsel i naturen

Danmarks Jægerforbund vil gerne henvise til den undersøgelse Dansk Skovforening og Landbrug og Fødevarer fik lavet i september 2011 af analyseinstituttet Voxmeter. Den viste, at 94 % af 1000 adspurgte danskere var tilfredse med deres mulighed for at færdes i naturen. Der ER nemlig allerede gode adgangsmuligheder i det åbne land via veje, stier og spor i landskabet.

I efteråret 2008 stod samtlige grønne organisationer i Vildtforvaltningsrådet, på nær Friluftsrådet, sammen om at opfordre daværende miljøminister til ikke at ændre de nugældende adgangsregler. Her udtrykte alle organisationerne et klart NEJ til stifærdig færdsel langs ledelinjer i det åbne land *af hensyn til vildtet*. Denne fælleserklæring bakkes d.d. stadig op af Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening, Landbrug & Fødevarer, Dansk Skovforening og Danmarks Jægerforbund.

Foreningerne er desuden enige om, at tage stærkt afstand til adgang med hunde på randzonerne. **Således opfordrer Danmarks Jægerforbund til, at såfremt at lovens § 12 a bevares, at det i det mindste forbydes at færdes med hund på randzonerne.** Herudover bør der ved en gennemførsel af forslag om adgang med fods til randzoner være mulighed for, at lodsejeren kan anlægge alternative stiforløb, således at vildtet og fuglenes særligt foretrukne områder som f.eks. sivbevoksninger og rørskove kan undgås.

Vi forstår således ikke fødevareministerens ønske om at udvide befolkningens adgangsbeføjelser. Først og fremmest fordi der ikke lader til at være en ønske om dette i befolkningen, men dernæst også, fordi det ikke harmonerer med de forvaltningsmål man har om at forbedre levevilkår for markvildtet og en højere biodiversitet.

Danmarks Jægerforbund er aktør og samarbejdspartner i forskellige fora, der alle har til formål at forbedre naturen og biodiversiteten i Danmark. Jægerforbundet stiller som altid vores knap 50 kompetente medarbejdere til rådighed og opfordrer NaturErhvervstyrelsen til at kontakte os, dersom de skulle stå overfor opgaver eller har spørgsmål i tilknytning til natur- og vildtforvaltning.

Med venlig hilsen

Danmarks Jægerforbund

Ole Roed Jakobsen
Formand

2012-02-23

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
jura@naturerhverv.dk

Danmarks
Naturfredningsforening

Masnedøgade 20
2100 København Ø
Telefon: 39 17 40 00
Mail: dn@dn.dk

Høringsvar til Forslag til Lov om ændring af lov om randzoner (Energiafgrøder og offentlig adgang)

Med randzonenloven udlægges 10 meter brede dyrknings-, gødsknings- og sprøjtefrie randzoner langs alle vandløb og søer større end 100 m² i landzone.

Danmarks Naturfredningsforening ser positivt på ændringsforslaget til randzonenloven, som vil betyde, at den oprindelige og velbegrundede lovgivning står ved magt, dvs. at offentligheden har lov til at færdes på de udyrkede 10-meterbræmmer langs vandløbene og søerne, og at der ikke må plantes energiafgrøder på disse arealer.

Foreningen bakker dermed op om baggrunden for ændringsforslaget, som ifølge høringsmaterialet "er dels et ønske om at undgå en u hensigtsmæssig tilplantning med flerårige energiafgrøder langs vandløbenes nærmeste omgivelser, og dels et ønske om at sikre offentligheden adgang til de naturarealer, der opstår i forbindelse med etableringen af randzonerne."

Det tidligere forslag om at forbyde offentlig adgang på 10-meterbræmmerne langs vandløbene var jo en begrænsning af naturbeskyttelseslovens regler om ret til adgang til udyrkede arealer. Med det ændringsforslag som nu er i høring genetableres de almindelige principper. Foreningen mener, at det er helt afgørende for befolkningens vilje til naturbeskyttelse, at der også er mulighed for at færdes i naturen. Stille færdsel langs åerne på ny natur, som tidligere var mark, vil give især landbefolkningen tiltrængte muligheder for at komme lidt væk fra vejene og opleve landskabets skønhed. På den måde får de større forståelse for både jordbrugserhvervene og naturen.

På tilsvarende måde var det tidligere forslag om at tillade dyrkning af energipil med mere indenfor sø- og åbeskyttelseslinjen et brud på naturbeskyttelseslovens regler om friholdelse af visse landskaber fra beplantning med mere. Med det ændringsforslag som nu er i høring genetableres de oprindelige principper.

Foreningen ser bræmmerne som en nødvendig beskyttelse af vores vandmiljø mod næringsstoffer og sprøjtegift. Med den nye – og i kraft af sin bredde effektive – bufferzone mellem natur og kultur kan vi nu endelig gøre os håb om mere naturligt fungerende vandløb.

Eventuelle konkrete problemer for flora og fauna kan løses med den mulighed naturbeskyttelsesloven (§ 27) allerede i dag giver for at begrænse den offentlige adgang, hvis særlige forhold taler for det, f.eks. hvis følsomme arter yngler i området og der konkret er væsentlig risiko for skadelige forstyrrelser. Det kan f.eks. være i visse Natura 2000-områder og andre særligt sårbare områder. I øvrigt er der allerede i dag adgang forbudt i rørskov, hvor en del af de følsomme arter lever. Hvor der er helt konkrete problemer, sætter Danmarks Naturfredningsforening beskyttelse over benyttelse.

Desuden indføres der en ny dispensationsmulighed fra adgangsretten, "hvis offentlighedens adgang vil belaste lodsejeren uforholdsmæssigt hårdt på grund af en særlig bynær beliggenhed." Som en del af sådanne dispensationer bør det undersøges, om der kan skabes alternativ adgangsmulighed på en måde, som ikke medfører uforholdsmæssige gener for lodsejeren. Danmarks Naturfredningsforening mener i øvrigt, at eventuelle problemer med offentlig færdsel på private arealer skal løses ved oplysning og dialog mellem ejere og brugere.

Foreningen vil i den forbindelse henlede opmærksomheden på den anbefaling om et rejsehold til at løse konkrete udfordringer for friluftslivet, som Skovpolitisk Udvalg kom med i 2011. Et sådant rejsehold samt den ligeledes anbefalede webbaserede fortegnelse over lodsejere, vil kunne styrke dialogen mellem brugere og ejere, således at konflikter minimeres; både i randzonerne og de øvrige naturarealer.

Den politiske rejse frem mod disse dyrkningsfrie randzoner har været lang. Allerede i den første Pesticidhandlingsplan fra 1987 var der krav om udlæg af 25.000 ha sprøjtefrie randzoner langs vandløb. Den del af den politiske aftale blev dog aldrig indfriet fordi den forudsatte, at landbruget frivilligt tog jord ud af omdrift. Senere i Vandmiljøplan III i 2004 var der en målsætning om etablering af 50.000 ha dyrkningsfrie randzoner langs vandløb og søer for at reducere fosforfjernelsen. Det blev heller ikke til noget. I Grøn Vækst fra 2009 blev der fastsat 10 meter sprøjtefrie, gødningsfrie og dyrkningsfrie randzoner langs alle vandløb og søer svarende til 50.000 ha for at reducere kvælstof og fosfor. Det er den aftale regeringen nu gennemfører.

Randzonerne skal altså bidrage til at reducere udvaskningen med sprøjtegift, kvælstof og fosfor. Foreningen ser primært randzonerne som et vandmiljøtiltag og ikke som et naturtiltag, men noget natur kan vi nok forvente, at der kommer på randzonerne især hvis arealerne afgræsses. Randzonearealerne skal gerne prioriteres, så de giver mest mulig forbedring af vandmiljøet for pengene. Det kan f.eks. være ved at lægge dem langs de højest målsatte vandløb, hvor vandløbsvedligeholdelsen skal ekstensiveres, og bræmmerne kan muliggøre at åen i højere grad "slippes fri". Det kan også være en stor gevinst for små vandhullers økologiske funktion som trædesten i landskabet at slippe for pløjning, gødskning og sprøjtning umiddelbart op til vandhullet.

Med venlig hilsen

Nora Skjerna Hansen, naturpolitisk medarbejder
31 19 32 60, nsh@dn.dk

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Vingsted, den 24. februar 2012

Vedrørende bemærkninger til høring af forslag til ændring af lov om randzoner J.nr. 2012-0072204

Danmarks Sportsfiskerforbund har modtaget ovennævnte ændringsforslag til lov om randzoner og skal i den anledning udtale følgende:

Danmarks Sportsfiskerforbund vil udtrykke stor sympati for at muligheden for dyrkning af energiafgrøder i randzonerne nu afskaffes.

I bemærkning til lovforslaget i januar 2011 skrev DSF:

"Danmarks Sportsfiskerforbund har meget vanskeligt ved at se hvordan dyrkning af energiafgrøder kan opfylde målsætningen om ny natur. Derimod kan dyrkning true den øvrige natur. En energiafgrøde dyrket vandløbsnært, vil i tørre perioder kunne dræne uforholdsvist meget vand op i vedmassen. Dette kan langs visse vandansamlinger give problemer, primært langs mindre vandløb. Vi har mange og rigtig dårlige erfaringer for hvad der sker, når f.eks. pil tager overhånd i de lavtliggende arealer. Her skader denne vækst den øvrige botanik, som vil mistrives og sandsynligt uddø under tilgroning. Et energikrat ødelægger desuden det frie udsyn i ådalene, samt gør adgangsforholdene meget vanskelige."

Vi er derfor overordentlig tilfredse med ændringsforslaget hvad angår dyrkning af energiafgrøder.

Vi vil ikke undlade at foreslå at det indarbejdet at de 10 meter brede randzoner i større grad sikres at indgå i vandløbs- og søers dynamik. Herved kan der skabes lysåbne enge med temporære oversvømmelser – naturtyper vi og dyrene mangler i det danske landskab.

Afslutningsvis anerkender vi at der nu fjernes en undtagelse ifht. Naturbeskyttelsesloven vedrørende offentlighedens adgang. Danmarks Sportsfiskerforbund finder det fornuftigt, at der er samme muligheder og begrænsninger for adgang til natur overalt i Danmark. I bemærkningerne er sikret at der kan være behov for undtagelser.

Venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Miljøkonsulent

dansk kano & kajak forbund

Idrættens hus
Brøndby Stadion 20
DK.-2605 Brøndby
Danmark

Tlf. +45 43262094
Fax. +45 43262095
dkkf@kano - kajak.dk
www.kano - kajak.dk

**NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V
(elektronisk til jura@naturerhverv.dk)**

Brøndby, 23.02.2012

**VEDR:
Høring over forslag til ændring af lov om randzone (Energiafgrøder og offentlig adgang).**

Dansk Kano og Kajak Forbund er blevet opmærksom på at ovenstående forslag er i høring. Vi står ikke på høringslisten men sender vores kommentarer alligevel.

Dansk Kano og Kajak Forbund har gennem mange års indsats sikret sig høringsret på især adgangsfronten. Vi arbejder for at beskytte og sikre adgang til naturen, og gør meget ud af intern uddannelse af vores medlemmer på dette område. På adgangsområdet handler vi på vegne af alle der nyder at komme ud i naturen i kajak og kano og dermed ikke kun på vores egne medlemmers vegne men også på den menige borgers vegne. Vi byder derfor dette forslag meget velkommen.

Vi glæder os over at der med dette forslag er åbnet op for adgang til hidtil lukkede arealer, som har stor betydning og påvirkning for adgangen til vandet. Denne adgang skal selvfølgelig ske i respekt med både naturen og de omkringliggende lodsejere. Vi har derfor fuld forståelse for at bestemmelser nævnt i Naturbeskyttelseslovens §24 stk. 5 fremover vil være gældende for disse områder. Vi mener det vil blive lettere for menigmanden at overholde, hvis der som lagt op til i dette forslag vil være en bestemmelse der gælder det hele – Naturbeskyttelsesloven.

Vi er tilhængere af Naturbeskyttelseslovens formål og at dette forslag har smittende positiv effekt på loven i den forståelse at der åbnes op for offentligheden uden den store konsekvens for miljøet, kan vi kun bakke op om.

Dansk Kano og Kajak Forbund støtter derfor op om forslaget del om at sikre adgang til de naturarealer, der opstår i forbindelse med etableringen af randzonerne.

Med venlig hilsen
På vegne af Dansk Kano og Kajak Forbund

Dorthe Hansen
Miljø- og Udviklingskonsulent

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Afsender:
Dansk Landbrug Sydavsøerne
Agrovej 1
4800 Nykøbing Falster

Nyk. F. 24. februar 2012

Høringssvar til forslag om ændring af Randzonenloven

Dansk Landbrug Sydavsøerne skal hermed afgive høringssvar til udkast til ændringsforslag til Randzonenloven (lov 591 af 14. juni 2011).
Randzonenloven er som en del af Grøn Vækst aftalen, et element i den danske implementering af Vandrammedirektivet. Randzonenloven træder i kraft den 1. september 2012. Den foreslåede lovændring vil kunne træde i kraft samtidig.

Gældende lov om randzoner

Randzonenloven indeholder i dag en hjemmel til at dyrke flerårige energiafgrøder i randzonerne. Denne hjemmel foreslås ophævet med det foreliggende lovforslag.

Randzonenloven indeholder en undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone efter randzonenloven. Denne undtagelse foreslås ophævet.

Argumentation for ændringsforslaget

Baggrunden for ændringsforslaget er et ønske om at undgå, det regeringen mener er, en u hensigtsmæssig tilplantning med fler-årige energiafgrøder i randzonerne samt et ønske om at sikre offentlighedens adgang efter naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler til de naturarealer, der opstår i forbindelse med etableringen af randzonerne.

Kommentarer til ændringsforslaget.

Dansk landbrug Sydavsøerne må tage skarp afstand fra det foreliggende ændringsforslag. Bliver forslaget vedtaget vil det medføre et øget pres dyrelivet og de sårbare naturområder langs vandløbene, flere konflikter mellem landmænd og friluftsfolk, der færdes og opholder sig i randzonen og endelig er forslaget en yderligere indiskutabel indskrænkning af landmændenes råderet over deres arealer.

Regeringen ønsker med forslaget at forhindre en ødelæggelse af de landskabelige værdier med rækker af flerårige energiafgrøder i randzonen.

Randzonen indeholder i dag et krav om, at arealerne op til randzonen skal dyrkes med samme energiafgrøde som i randzonen. Da der samtidigt ikke er muligt at have energiafgrøder i 2 m bræmmen og da der stadig skal være plads til vedligeholdelse af vandløbene, vil de flerårige energiafgrøder, der placeres i randzonen ikke komme til at fremstå som endeløse rækker, der skæmmer det åbne landskab. De vil indgå i et samlet hele med de omkringliggende arealer med tilsvarende energiafgrøder.

Da regeringen er fuldt ud klar over randzonenlovens nuværende krav til dyrkning af flerårige energiafgrøder kan argumentet om at undgå uhensigtsmæssig beplantning, ikke ses som andet end et forsøg på at legitimere forslaget om offentlig adgang til randzonen.

Insekter, fugle, vildt og padde bruger i vid udstrækning 2 m bræmmen, remisser, krat, buske og anden natur langs vandløb og ved søer til yngle- og rastesteder. Med Fødevareministerens forslag fjernes, det der i dag fungerer som de mest uforstyrrede fristeder for fugle, insekter, padde og dyr.

Erfaringsmæssigt ved vi at især løse hunde kan være et meget stort problem for fugle og vildt. Naturbeskyttelsesloven beskriver meget klart hvor man må færdes med løse hunde, alligevel oplever landmænd jævnligt, at vildt skambides samt at man forgæves kan forsøge at få hundeejerne til at holde deres hund i snor. Med fri adgang i randzonen må det forventes, at flere hundeejere vil benytte randzonen til hundeluftning og dermed vil antallet af skambidt vildt og konfrontationer mellem lodsejere og hundeejere stige.

Da randzonen formentlig kommer til at have en bredde på langt mindre end 10 m, bliver det et meget smalt stykke man kan færdes og opholde sig på. Markarbejdet udføres i dag med maskiner af en anseelig størrelse, og man kan levende forestille sig, at personer, som opholder sig i randzonen samtidigt med at der udføres markarbejde, vil kunne føle sig meget pressede og der skal ikke meget til at der kan ske en ulykke. I dag rummer naturbeskyttelsesloven mulighed for at lukke veje og stier ved arbejde med store maskiner, men det vil i mange tilfælde være praktisk umuligt at afspærre samtlige randzoner når der benyttes store maskiner, idet der er langs de fleste vandløb er mange adgangsveje til randzonerne.

En smal randzone på 5-7 m er langt farligere end stor udyrket mark eller private skove, når det gælder risikoen for uheld med store maskiner. Afstanden fra arbejdsarealet til personer der evt opholder sig i randzonen er meget mindre end på store åbne udyrkede flader eller større skove, der er åbne for offentlig færdsel. Så alene af den grund kan man ikke sidestille færdsel og ophold i randzonerne med færdsel og ophold på udyrkede arealer og private skove som regeringen gør i motivationen for at tillade offentlig adgang til randzonen.

Landbrugets erfaringer med at tillade færdsel i bræmmer og allerede etablerede randzoner, viser desværre også at affald bliver et større og større problem. Hvis der ikke er opsat skraldespande ender en hel del affald i form af pap og plastik i naturen. Desværre ser vi også at sodavands- og øldåser bliver smidt langs de frivillige spor, og der kendes sågar tilfælde hvor husdyr uforvarende har spist metalstykker, hvilket ender med, at dyrene lider en pinefuld død.

I forårs- og forsommerperioden hvor en meget stor del af landbruges sprøjtningerne og udbringning af gylle foregår, må man imødesee en del utilfredshed fra de personer der færdes i randzonen. Landmændene har ikke

mange arbejdsdage hvor vejret er velegnet til at køre med marksprøjten. Derfor er muligheden for at holde pause når der færdes personer i randzonen begrænset. Men mange landmænd vil nok føle at de vil være tvunget til at holde en meget stor afstand til brugere af randzonen, og omvendt vil mange brugere af randzonen nok have en helt forkert forventning om, at landmændene skal holde stor afstand når der bruges bekæmpelsesmidler og udbringes med gylle.

For en del landmænd er jagt og udlejning af jagtr en vigtig driftsgren. Den nye offentlige adgang til randzonen vil sammen med den eksisterende adgang til udyrkede arealer og private skove gøre det meget svært for fasaner og andet vildt at være i fred. Ud over at skambide vildt, ser man ofte at løse hunde jager fasaner og andet vildt væk fra krat og remisser. Derved ødelægges jagten og landmændene mister en vigtig indtægt. Dette skal lægges oven i det tab, der i forvejen er på ikke at kunne dyrke randzonen og det nu fremsatte forslag om end ikke at kunne dyrke flerårige energiafgrøder i randzonen.

Det fremsatte ændringsforslag rummer et hav af muligheder for uheldige og ærgerlige konfrontationer mellem brugerne og ejerne af randzone, hvilket sammen med de åbenlyse indskrænkninger i råde- og brugsretten gør at Dansk landbrug Sydhavsørernes ikke kan acceptere forslaget.

Alternativ til fri offentlig adgang til randzonen.

Man burde i stedet se på hvordan man kan styrke "Spor i Landskabet" og andre projekter hvor landmænd frivilligt lægger arealer til friluftsaktiviteter. "Spor i Landskabet" rummer sammen med lignende projekter mulighed for at styrer færdsel og ophold i det åbne land, så det ikke er i konflikt med sårbar natur, produktionen på ejendommen og eventuelle jagtinteresser.

Landmændene har styr på hvor der færdes på ejendommen, og kan i det tilfælde, at affald eller løse hunde bliver et uoverstigeligt problem, vælge at nedlægge projektet.

På Lolland har man gennem de sidste par år etableret en del frivillige "Spor i Landskabet", og flere er på vej. Dette til stor glæde for brugerne og foreløbigt også lodsejerne.

Frivillighed må og skal være kodeordet for øget adgang til landmændenes arealer.

På vegne af Dansk Landbrug Sydhavsørerne

Jens kahr
Foreningssekretær

Dansk Land- og Strandjagt

20-02-12

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Natur & Erhvervstyrelsen

Center for Jordbrug, Økologi J.nr. 2012-0072204

Svar fra Dansk land- og Strandjagt (DLS) på: Høring over forslag til ændring af lov om randzoner

Vi noterer os, at flerårige dyrkede afgrøder ønskes fjernet i nærhed af vandløb og søer. Det finder vi er en god ide, men mener sådanne tiltag mest skal fremmes af hensyn til biodiversiteten. Især i forbindelse med snoede eller i terrænet skævt placerede vandløb, vil det være oplagt at lave større eller mindre ynglepladser, hvor fuglene ikke er så udsatte for prædation af ræv og mår, som i de lige og smalle striber. Det vil være rigtig godt, hvis lodsejere med støtte ville anlægge sådanne små områder i de dyrkede marker som ynglepladser for agerlandets fugle. Dette bliver sikkert i 2013 muligt under enkeltbetalingen. Måske bliver der endda ekstra støtte dertil, men offentlig adgang og ophold vil ødelægge denne unikke mulighed.

Ang 2. Baggrunden. Vi mener ikke baggrunden er acceptabel, idet begrundelsen kun drejer sig om uønsket plantevækst og at det er hensigtsmæssigt med offentligt adgang og ophold.

Vandløbsvedligeholdelse og landskabelige hensyn finder vi uaktuelle, idet der er tale meget om små strækninger i det samlede billede.

Ad. 2.2 Det vil ikke være acceptabelt, at offentligheden får samme adgang, som gælder generelt efter naturbeskyttelses-lovens regler med adgang og ophold set ud fra vildtets tarv. I modsætning til de overestimerede striber i landskabet, som er et tag selvbord for prædatorer, vil der i randzonerne være muligheder for, at vildtet får fred og med en naturlig bevoksning den dækning, som er nødvendig for et heldigt yngleforløb. Adgangsforbud i yngletiden er forudsætning for jordrugende fugles ynglesucces. Al færdsel reducerer ynglesuccesen.

Vi er i DLS heller ikke enige i vurderingen af negative konsekvenser hverken for lodsejeren eller staten i forbindelse med adgang og ophold for offentligheden. Vi mener, det nærmer sig ekspropriation, og der må imødeses et stort pres for dispensationer, som skal sagsbehandles, og dermed også være en økonomisk belastning for staten. 2 m. bræmmerne blev i sin tid indført uden kompensation af nogen art, og mange lodsejere vil sikkert opponere imod fri færdsel.

Det vil ikke være acceptabelt, at det overlades til enhver tid siddende røde eller blå kommunalpolitiske flertal over for private lodsejere at afgøre, hvor og hvor der ikke skal være ret til adgang og ophold. I øvrigt må vi protestere imod, at høringsmaterialet ikke dækkende for de efterlyste høringssvar, idet der hverken er nævnt de faktisk påtænkte udvidelser af randzonerne, hvordan de skal udlægges eller kompenseres.

Haldor Sørensen/Finn Madsen

Finn Madsen,
Vestergade 44,
9900 Frederikshavn
Tlf / Fax: 98 42 38 40 / Mobil 40593883

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk

Dansk Land- og Strandjagt

20-02-12

Finn Madsen,
Vestergade 44,
9900 Frederikshavn
Tlf / Fax: 98 42 38 40 / Mobil 40593883

Dansk Land og Strandjagt
Tlf : 61609292
Internet: www.dls-jagt.dk
E-mail: formand@dls-jagt.dk

Fra: Jesper Brandt <brandt@ruc.dk>
Sendt: 17. februar 2012 15:10
Til: Jura (NaturErhvervsstyrelsen)
Emne: Høringssvar om forslag til ændring af lov om randzoner, fra Dansk landskabsøkologisk Forening

Dansk Landskabsøkologisk forening (DLF)
v/Jesper Brandt, formand
<http://www.landskabsoekologi.dk>

17. februar 2012

Til NaturErhvervsstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyrupsgade 30
1789 København V
jura@naturerhverv.dk

Vedr. høring over forslag til ændring af lov om randzoner

Dansk Landskabsøkologisk Forening (DLF) stiller sig særdeles positiv over for forslaget til ændring af lov om randzoner.

Set fra et landskabsøkologisk synspunkt var Lov om randzoner et stort fremskridt, idet loven gennem en landskabstilpasset regulering af arealanvendelsen omkring vandløb bidrager til at nedsætte udvaskningen af næringsalte fra de omliggende arealer samtidigt med at der skabes forbedrede levevilkår og spredningsmuligheder for dyr og planter i landskabet, hvilket er et skridt på vejen til at løse de massive økologiske og biodiversitetsmæssige udfordringer som de sidste 30 års stadig mere intensive landbrugsdrift har efterladt.

Med forslaget om at ophæve lovens undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer åbnes op for imødekomme af nogle nye vigtige principper for bæredygtig arealanvendelse, der i de senere år har været fremført med stadig større styrke indenfor landskabsøkologien. Det drejer sig dels om en bedre og mere landskabstilpasset mobilisering af de tilgængelige økosystemydelse, som natur og landskab kan stille til rådighed for samfundet, dels nødvendigheden af en overgang til flersidig arealanvendelse i det åbne land.

Store potentielle økosystemydelse knytter sig ikke mindst til grænseområderne mellem forskellige økosystemer, de såkaldte økotoner. Et klassisk eksempel på økotoner er kystområderne som grænsen mellem land og hav, der ikke blot er kendetegnet ved en høj koncentration af særlige betingelser for dyre- og planteliv, men også for så afgørende mangesidige ydelser til samfundet, hvilket også er blevet anerkendt ved oprettelse af den særlige kystbeskyttelseszone. En lovgivning, der sikrer offentlighedens adgang til og beskytter denne stærkt varierede landskabstype.

Randzonerne mellem jordbruget i det åbne land og de økosystemer, der knytter sig til vore vandløb er økotoner, der ikke blot kan sikre økosystemydelse for flora og fauna samt regulering af stof-transporten fra jordbrugsarealer til de vandige miljøer, men også med deres koncentrerede naturmæssige variation indeholder store rekreative og folkesundhedsmæssige potentialer. Det må betragtes som et stort samfundsøkonomisk spild, såfremt disse potentialer ikke mobiliseres. Samtidigt vil ophævelsen af hjemmelen til at dyrke energiafgrøder i randzonerne både bidrage til at sikre den naturmæssige variation, der kendetegner randzonen som økoton, og lette offentlighedens adgang til rekreation i det åbne land lands randzonerne.

Som følge af den omfattende urbanisering og stigende velfærd er arealbehovet ikke mindst til rekreative behov øget betragteligt blandt den dominerende bybefolkning. Udviklingen i transportmidlerne har desuden gjort det muligt at tilgodese disse behov på stadigt større dele af landets areal. Dette behov vil i fremtiden kun kunne imødekommes gennem en overgang til en flersidig arealanvendelse. Den skarpe opdeling mellem, jordbrugsarealer, naturarealer og rekreative arealer skaber et unødigt spild, da erfaringer viser at det med fordel kan lade sig gøre at kombinere dem. Det kræver imidlertid, at de enkelte former for arealanvendelse indrettes så de i højere grad end i dag kan forliges med andre aktiviteter på samme areal eller på naboarealer. En sådan flersidig 'miljøkonform' arealanvendelse vil kunne forene en højere grad af bæredygtighed og samlet set mere effektiv udnyttelse af vore arealer. Sikringen af offentlighedens adgang til randzonerne er et godt eksempel på en sådan flersidighed, der teknisk lader sig relativt let realisere, som det f.eks. for nyligt er gennemført for et vandløbsnært 'spor i landskabet' på Knuthenlund Gods på Lolland.

Dansk landskabsøkologisk Forening har tidligere fremført det synspunkt, at der i forbindelse med overgangen til en flersidig arealanvendelse er behov for at sikre, at forvaltningen af det åbne land i højere grad end det er tilfældet i dag kommer til at svare til de opfattelser, der gør sig gældende i forbindelse med forvaltningen af byområder (se Jord og Viden 12, 2011, s. 15). Således bør retten til at færdes offentligt i randzonerne i det åbne land sidestilles med den ret som offentligheden har til at færdes på private veje. De gener, det vil kunne give for den eksisterende arealanvendelse, der foregår i randzonen og de tilstødende arealer må løses i konkrete forhandlinger omkring forvaltning og drift af flersidigheden. Eventuelle omkostninger, der for lodsejerne er forbundet med vedligeholdelse af tilgængeligheden bør betragtes som en aflønning af 'landmanden som landskabsforvalter', og i den forbindelse knyttes til den hidtidige landbrugstøtte.

Med venlig hilsen

Jesper Brandt, Professor, Institut for Miljø, Samfund og Rumlig Udvikling (ENSPAC), Roskilde Universitet

Formand for Dansk Landskabsøkologisk Forening

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V
jura@naturerhverv.dk

24. februar 2012

Høring over forslag til ændring af lov om randzoner J.nr. 2012-0072204

NaturErhvervstyrelsen har fremlagt udkast til forslag til ændring af lov om randzoner, hvilket Dansk Ornitologisk Forening takker for. Hermed fremsendes foreningens bemærkninger.

Energiafgrøder i randzonerne

DOF er særdeles tilfreds med, at muligheden for at dyrke energiafgrøder i randzonerne foreslås fjernet. Af hensyn til såvel dyre- og plantelivet som af landskabelige hensyn er dyrkning af energipil og tilsvarende energiafgrøder på disse lavbundsarealer særdeles uheldig og uønsket. Navnlig vil dyrkning af energiafgrøder i randzonerne være uheldigt i forhold til sårbare fuglearter, som fx engfugle og andre arter tilknyttet lysåbne naturtyper.

Offentlig adgang

DOF ønsker, at befolkningen får gode muligheder for oplevelser i naturen, hvilket bl.a. kan ske ved adgang til naturen. Herved øges naturforståelsen, hvilket styrker forståelsen for og støtten til at bevare biodiversiteten. På den anden side er det også vigtigt, at den offentlige adgang afbalanceres, så sårbare arter og følsomme habitater ikke ødelægges. Generelt er DOF derfor betænkelig ved at indføre en fri færdselsret i alle levende hegn og ledelinjer i det åbne land, men da der med dette forslag er tale om adgang i de mindst 10 meter brede uhegnede randzoner langs vandløb og søer, hilser DOF muligheden for offentlig adgang velkommen. Det er i den forbindelse afgørende vigtigt, at den offentlige adgang i randzonerne skabes via de generelle bestemmelser i naturbeskyttelsesloven. Det gør lovgivningen enklere at forstå, idet reglerne så blot svarer til adgangen på øvrige udyrkede naturarealer. Herved sikres det endvidere, at der ikke automatisk er adgang til hegnede, afgræssede naturarealer langs vandløb og søer, hvilket fuglebeskyttelsesmæssigt er de områder, som DOF vurderer som værende mest sårbare over for offentlig færdsel.

I forhold til forstyrrelse af sårbare fuglearter er det især vigtigt at være opmærksom på konsekvenserne i forbindelse med randzoner i og ved lysåbne udyrkede områder med græsning eller høslæt (enge, overdrev og vedvarende græsarealer). I de fleste tilfælde vil adgangen i randzonerne i disse områder i yngletiden være begrænset som følge af hegning og afgræsning. Hvis der opstår uønskede forstyrrelser af vadefugle, andefugle etc., må adgangen begrænses konkret jf. den gældende lovgivning.

Dansk Ornitologisk Forening

Vesterbrogade 138-140 • DK-1620 København V • Telefon 3328 3800 • E-mail: dof@dof.dk • www.dof.dk
Danske Bank, reg. nr. 4180 konto 4180 634932 • CVR nr. 33 97 26 28

BirdLife
INTERNATIONAL

Mulighed for flytning af adgangsretten

DOF foreslår, at der indføres en mulighed for, at myndigheden (fx efter forslag fra ejeren) kan flytte adgangsretten fra randzonen og op til et mere hensigtsmæssigt forløb, fx langs den 'øvre' kant af en indhegning, ad en markvej eller langs et levende hegn eller ledelinje. Det giver såvel ejeren som myndigheden mulighed for at tilrettelægge det mest hensigtsmæssige adgangsforløb.

Hunde

Et af de største problemer ved offentlig færdsel i naturområder (inkl. randzoner) er færdsel med hund, hvilket bør tages under yderligere vurdering. DOF anbefaler, at adgang med hund ikke tillades. Især i fuglenes primære yngletid (1. april til 31. juli) er færdsel med hunde på udyrkede naturarealer en alvorlig forstyrrelse af vildtet. Populære flexliner giver desværre hunde mulighed for at afsøge og forstyrre i fuld randzonebredde, hvis der alene stilles krav om, at hunde skal føres i snor, som reglerne er i dag. Det er meget forstyrrende for mange arter af fugle og pattedyr, der ellers gerne vil yngle og opholde sig i randzonerne.

Natura 2000-områder

I Natura 2000-områder med væsentlige forekomster af fugle, odder og tilsvarende bør det baseres på en konkret vurdering (konsekvensvurdering), om offentlig adgang kan accepteres langs vandløb og søer. Hvis offentlig adgang gennemføres med en generel bestemmelse, skal myndighederne (dvs. kommunerne) konsekvensvurdere effekten på Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, og de skal være parat til at gribe ind straks i konkrete tilfælde, hvor færdsel medfører forstyrrelser af sårbare og beskyttelseskrævende fugle og pattedyr.

Med venlig hilsen

Dansk Ornitologisk Forening

BirdLife Danmark

Egon Østergaard

Formand

Knud N. Flensted

Biolog

Dansk Ornitologisk Forening

Vesterbrogade 138-140 • DK-1620 København V • Telefon 3328 3800 • E-mail: dof@dof.dk • www.dof.dk
Danske Bank, reg. nr. 4180 konto 4180 634932 • CVR nr. 33 97 26 28

BirdLife
INTERNATIONAL

Natur Erhvervsstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Brøndby d. 24-02-12

DANSK RIDE FORBUND

Høring over forslag til lov om randzoner

De ridendes organisationer står ikke på listen over hørte. Ikke desto mindre har vi fundet anledning til at fremsende en kommentar til forslaget.

Når loven om randzoner senere i år træder i kraft udlægges randzoner på op til 10 meters bredde langs vandløb og søer, hvor der hverken må dyrkes, gødes eller sprøjtes. Det svarer til ca. 50.000 hektar ny natur. Et plaster på såret efter tabet af braklægningsordningen som medførte opløjning af 83.000 hektar braklagte arealer fra 2007 til 2008. Randzoner på 10 meter vil være en mærkbar gevinst for miljø og natur og forhåbentlig også for de mange borgere der har et stort ønske om at kunne færdes mere i naturen.

Det er ifølge naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser tilladt at færdes til fods på udyrkede naturarealer, f.eks. strande, strandenge, klitter, heder og skove. Randzonerne som kan sidestilles med udyrkede naturarealer blev af den tidligere regering undtaget bestemmelserne om offentlighedens adgang til naturen og det er derfor i dag ikke tilladt at færdes der.

Når der, som nu, udlægges ny natur som delvist finansieres af samfundet, bør der tages hensyn til befolkningens muligheder for at færdes i naturen. Danskernes muligheder for at komme ud i naturen er meget ulige fordelt bl.a. fordi de statsejede naturarealer og skove, er koncentreret i bestemte dele af landet. Desuden er mere end 50 % af eksisterende veje og stier i det åbne land blevet nedlagt inden for de seneste 30 år, hvilket har forringet mulighederne for at færdes ganske betragteligt. Selv den del af befolkningen, der er bosat på landet, er ofte nødsaget til at starte bilen for at køre til et naturområde/skov, hvor færdsel er tilladt.

Adgang til randzonerne ville give en langt større del af befolkningen mulighed for at gå en tur i naturen direkte fra deres bopæl.

Som organisation vil vi naturligvis også gerne gøre opmærksom på rytternes nuværende meget ringe muligheder for at færdes i naturen. Det er stort set kun de ryttere der bor tæt på statsejede arealer/skove, der har gode ridemuligheder. Et stort antal ryttere ønsker at færdes i naturen på hesteryg, da det giver en helt særlig mulighed for at opleve naturen tæt på. Desuden vil det bevirke, at ryttere kan færdes langt mere sikkert end i dag, hvor de er henvist til kørebanen, hvor der selv på mindre veje er hurtigt kørende trafik med lastbiler og store maskiner. Det tvinger mange ryttere væk fra vejene og ind på ridebaner og i ridehuse. Mange forældre ønsker forståeligt nok ikke, at deres børn rider på vejene. Det er en trist udvikling for både ryttere og heste, idet begge parter har stor glæde af naturoplevelsen.

Desværre tilgodeser adgangsbestemmelserne i naturbeskyttelsesloven kun ryttere i meget begrænset omfang sammenlignet med fodgængere og cyklister og det er derfor et stort ønske, at blive taget i betragtning når adgangsbestemmelserne på randzonerne nu skal revideres. De potentielt mange 1000 km nye adgangsmuligheder vil sprede færdslen af naturbrugere meget og dermed også lette presset på de nuværende arealer med offentlig adgang. Dette vil være til gavn for både brugere, lodsejere, flora og fauna.

Ryttere anses desværre ofte som en gene for vildtet. Dog forholder det sig sådan, at ryttere oplever at komme langt tættere på dyrene i naturen når de færdes på hesteryg, end når de færdes til fods eller på cykel. Den tidligere formand for Danmarks Jægerforbund, Kristian Raunkjær, har besvaret en henvendelse fra Dansk Islandshesteforening hvor han afviser at ridning i naturen er et problem for vildtet. Se vedhæftede bilag.

Randzonerne er en enestående mulighed for at sikre ryttere bedre og sikre muligheder for at færdes i naturen og vi håber at vores bemærkninger vil blive taget i betragtning.

Venlig hilsen

Dansk Islandshesteforening
Naturudvalget/Janne Spannov

Dansk Rideforbund
Dorte Nørskov
dor@rideforbund.dk

DANSK RIDE FORBUND

Dansk Islandshesteforening og naturudvalg
v/ Claus H. Jensen
Tulstrupvej 16 A
8680 Ry

20. marts 1997
Jou.: KR/11

Vedr.: Ridemuligheder i det danske landskab

Kære Claus H. Jensen!

Mange tak for dit venlige brev, som jeg kan bekræfte modtagelsen af ved at meddele, at vi meget gerne vil i dialog med jer.

Der findes mig bekendt ingen undersøgelse, der berettiger nogen til at udelukke ryttere fra jagtområder. Tværtimod er heste i mange lande et væsentligt led i transport til, fra og under jagt, fordi disse dyr virker tillidskabende for andre individer i naturen.

Med venlig hilsen

Kristian Rasmussen

DANSK SKOVFORENING

Amalievej 20
1875 Frederiksberg C

Telefon 3324 4266
Telefax 3324 0242

Giro: 9 00 19 64
CVR-nr.: DK 591 985 13
E-mail: info@skovforeningen.dk

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

24. februar 2012

E-mail: jura@naturerhverv.dk

Vedr.: Forslag til Lov om ændring af lov om randzoner (Energiafgrøder og offentlig adgang)

Med e-mail af 3. februar 2012 har NaturErhvervsstyrelsen fremsendt ovennævnte lovforslag, idet Styrelsen anmoder om Dansk Skovforenings bemærkninger hertil senest den 24. februar 2012.

Skovforeningen vil i sine bemærkninger alene kommentere forslaget bestemmelse om ændret adgangsret til randzonearealerne.

Den private ejendomsret er i disse år under et massivt pres. Der er en række eksempler på, at offentlige myndigheder gennemtvinger afståelser og rådighedsindskrænkninger i den private ejendomsret i langt højere grad, end hvad en hensyntagen til almenvellet kræver. En hjørnesten i dansk ret er den private ejendomsret, der også er beskyttet af EU-retten. Kun hvor meget tungtvejende argumenter taler for det, kan offentlige myndigheder gennemtvunge indgreb, der begrænser den private ejendomsret via rådighedsindskrænkninger mv. Efter Skovforeningens vurdering vil en generel adgang, som den foreslåede, være et kraftigt indgreb i den private ejendomsret, hvor der ikke er proportionalitet mellem de gener, forslaget skaber for lodsejere, dyreliv mv., og samfundets nytte af adgangsmuligheden.

Skovforeningen bakker stadig op om fælleserklæringen fra 2008 om at bevare de gældende adgangsregler for naturens skyld. Fælleserklæringen blev udarbejdet af Dansk Skovforening, Danmarks Jægerforbund, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening og Landbrug&Fødevarer og blev sendt til miljøministeren.

Skovforeningen kan derfor ikke gå ind for nye generelle regler, der indfører øget færdsel i randzonearealerne i forhold til naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsregler.

På trods af upræcise formuleringer i lovforslaget, går Skovforeningen i sit hørings svar ud fra, at der ikke med randzoneforslaget er tænkt indført en ny arealkategori med tilhørende nye adgangsregler i forhold til dem, der allerede i dag er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Denne opfattelse bygger Skovforeningen dels på lovtæksten, hvori der står, at

"Randzonerne er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse",

dels på lovbemærkningerne, hvori der står:

"at der er samme adgang til naturarealer i randzoner, som der gælder for andre naturarealer, jf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse."

Adgangsretten til randzonearealerne refererer i lovforslaget og i lovbemærkningerne således til naturbeskyttelseslovens generelle regelsæt for offentlighedens adgang.

Skovforeningen mener, at man i stedet for en ny generel adgangsret til randzonerne såvel naturmæssigt som samarbejds mæssigt kan nå meget længere ved at indgå frivillige aftaler om adgang til randzonearealer, hvor der måtte være et reelt behov for færdsel, og hvor denne kan ske uden at skade naturværdierne, og samtidig vil man kunne tilgodese befolkningens ønsker til adgang.

Skovforeningen peger på de muligheder for løsning af eventuelle konflikter og ikke opfyldte adgangsbehov i forbindelse med ovennævnte frivillige metode, som Skovpolitisk Udvalg foreslår sin rapport: **"Fremtidens skov – anbefalinger fra Skovpolitisk Udvalg 2011"**. Heri foreslås: *"Lad et rejsehold løse konkrete lokale udfordringer og fremme friluftslivet"*

Med venlig hilsen

DANSK SKOVFORENING

Niels Reventlow / Hans M. Hedegaard

Kurt Vagner Jensen (NaturErhvervstyrelsen)

Fra: Christine Landsgaard [cl@datatilsynet.dk]

Sendt: 17. februar 2012 10:53

Til: Kurt Vagner Jensen (NaturErhvervstyrelsen)

Emne: Høring over forslag til ændring af lov om randzoner, j.nr. 2012-112-0021

Datatilsynet har ved e-mail af 3. februar 2012 modtaget ovennævnte høring. Forslaget giver ikke Datatilsynet anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen

Christine Landsgaard
Fuldmægtig, cand.jur.

Tlf.: +45 3319 3257
E-post: cl@datatilsynet.dk

DATATILSYNET

Borgergade 28
1300 København K
www.datatilsynet.dk
Tlf.: +45 33 19 32 00
Fax: +45 33 19 32 18
E-post: dt@datatilsynet.dk

FAGLIGT FÆLLES FORBUND

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

J.nr.: AMA /JLL-In

21. februar 2012

Høring over forslag til ændring af lov om randzoner

3F har modtaget ovennævnte høring og skal i den forbindelse bemærke, at vi finder det meget uheldigt, hvis det fremover vil blive således, at der ikke kan dyrkes flerårige energiafgrøder i randzoner.

Dyrkning af flerårige energiafgrøder i randzoner vil medvirke til at gøre Danmark mindre afhængig af olie og mere selvforsynende med energiafgrøder. Det vil samtidig medvirke til at fastholde eller skabe job i udkantsområderne, hvor der som bekendt er mangel på beskæftigelsesmuligheder.

Hvad angår forbedring af mulighederne for at vedligeholde vandløbene uden gener, må det være muligt at finde andre løsninger end forbud mod dyrkning af flerårige energiafgrøder.

Vi skal derfor anbefale, at lov om randzoner ikke ændres, hvad angår muligheden for dyrkning af flerårige energiafgrøder.

Med venlig hilsen

Jesper Lund-Larsen
Miljø- og arbejdsmiljøpolitisk konsulent

FAGLIGT FÆLLES FORBUND
Kampmannsgade 4
DK-1790 København V
tlf. +45 70 300 300
fåx +45 70 300 301
e-mail: 3f@3f.dk
www.3f.dk

**Frie Bønder – Levende Lands høringsvar vedr.
Forslag til ændring af lov om randzoner**

Frie Bønder kan godkende forslag til lov om ændring af lov om randzoner uden bemærkninger.

Venlig hilsen
Frie Bønder – Levende Land

Bestyrelsesmedlem
Hans Jørgen Nygaard
Skævevej 86
9352 Dybvad
tlf. 98 86 45 09/24 41 07 45
www.levende-land.dk

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Fremsendes udelukkende elektronisk til jura@naturehverv.dk

24. februar 2012

Ref.: MKJ/AM

Høringssvar vedrørende forslag til ændring af lov om randzoner J.nr. 2012-0072204

Friluftsrådet har med stor interesse læst forslaget til ændring af lov om randzoner, og vil på det varmeste anbefale, at lovforslaget fremsættes for og vedtages af Folketinget.

Der er bestemt behov for dels at ændre Randzonenloven (lov nr. 591 af 14. juni 2011), så der ikke fremover tillades dyrkning af flerårige energiafgrøder i randzonerne og dels behov for at fjerne den undtagelsesbestemmelse, der betyder, at Naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer ikke gælder i arealer udlagt som randzone efter randzonenloven. Det glæder Friluftsrådet, at regeringen vælger, at fjerne den særregel, som forbyder færdsel på disse udyrkede naturarealer, og dermed giver borgerne bedre muligheder for at færdes og opholde sig i det ellers svært tilgængelige landbrugslandskab. Friluftsrådet påpegede allerede i forbindelse med de politiske drøftelser om Grøn Vækst og i høringsprocessen i forbindelse med Randzonenlovens vedtagelse det urimelige i at indføre en sådan særregel.

Friluftsrådet har følgende kommentarer til lovforslaget.

§ 12 a: Offentlighedens adgang

Friluftsrådet støtter forslaget om, at adgangen til naturarealerne i de udyrkede randzoner skal ske i lighed med de gældende regler for adgang til andre udyrkede arealer. Naturarealerne i randzonerne har en stor friluft- og naturmæssig værdi, og med lovforslaget fremmes ikke alene borgernes adgang, men også forståelsen af Naturbeskyttelseslovens betydning af "udyrkede arealer".

Adgangen til naturarealerne skal fremover ske jævnfør reglerne i kapitel 4, i Lov om naturbeskyttelse, der fastslår, at udyrkede arealer er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang til arealerne. Friluftsrådet noterer sig, at Naturbeskyttelsesloven bestemmer, at der kan ske lukning for offentlighedens adgang, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, eller hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv.

Friluftsrådet noterer sig muligheden for, at Ministeren for Fødevarer, landbrug og fiskeri kan fravige bestemmelsen om offentlighedens adgang til naturarealerne, når særlige forhold taler for det, eksempelvis hvis en enkelt lodsejer rammes uforholdsmæssigt hårdt. Friluftsrådet vil anbefale, at denne bestemmelse administreres stramt, således at bestemmelsen kun benyttes, hvis der er et utvetydigt behov herfor. Friluftsrådet vil anbefale, at myndighederne i de situationer, hvor eksempelvis en lodsejer belastes uforholdsmæssigt hårdt på grund af en særlig bynær beliggenhed, ikke lader ministeren gribe ind med henvisning til § 12 a, stk. 2, men i stedet benytter eksisterende forvaltningstiltag indenfor den fysiske plan-

j:\word\sager\landbrug\2012\breve\høringssvar vedr. forslag til ændring af lov om randzoner_feb_2012_mkj.docx

lægning og således benytter de almene forvaltningstiltag, som er beskrevet i eksempelvis Naturbeskyttelsesloven og Planloven.

Fiernelse af mulighed for at plante flerårigeenergiagrøder

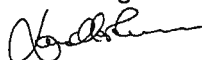
Friluftsrådet støtter, at der med lovforslaget fjernes muligheden for at tilplante randzonerne med energiagrøder, som eksempelvis pil, poppel og rødel. En tilplantning af randzonerne vil få markante negative konsekvenser for den æstetiske oplevelse af landskabet, hvis der langs vandløb og søer etableres flere meter høje bæltter med energiagrøder. En række vandløb og søer er netop udpeget efter Planlovens § 11a stk. 1, nr. 15, som områder med særlige landskabelige værdier. Disse ville blive ødelagt af op til 10 meter høje mure af energiagrøder. Desuden må det forventes, at en massiv bevoksning af de nævnte arter vil medføre en reduktion af biodiversiteten.

Generelt

Friluftsrådet bakker lovforslaget fuldt op. Friluftsrådet finder, at lovforslaget er med til at fremme befolkningens muligheder for at opleve mere natur i Danmark. Ved at give befolkningen adgang til nye naturområder, er regeringen med til at sikre en helhedsorienteret forvaltningstilgang, hvor flere interesser varetages i landbrugslandskabet. Da op mod 60 % af Danmarks areal er landbrugsjord, og strukturudviklingen tenderer større marker og færre markveje i fremtiden, er det vigtigt at sikre både friluftsliv, natur og landbrug i en ny sammenhæng.

Lovforslaget, om at tillade offentligheden mulighed for at færdes og opholde sig i disse naturarealer på linje med andre udyrkede arealer, bidrager ydermere til, at skabe forståelse bredt i befolkningen for, at der afsættes milliarder til sikring af dansk natur og landbrug. Når jordejerne kompenseres med offentlige støttemidler for ikke at opdyrke randzonerne, er det kun rimeligt, at borgerne også får mulighed for at benytte dem på denne uskyldige måde.

Med venlig hilsen

Lars Mortensen
Formand for Friluftsrådet

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden

Lov om ændring af lov om randzoner

Med lovændringen foreslås følgende ophævet:

- Hjemlen til at dyrke energiafgrøder i randzonen
- Undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone.

KL er positiv overfor begge ændringer, der ligger i umiddelbar forlængelse af KL's høringssvar til Lov om randzoner afgivet 10. januar 2011. Der er flere årsager til, at ændringerne er positive.

Muligheden for opdyrkning af randzonerne med energiafgrøder ville forringe den eksisterende natur, kommunernes planlægning for økologiske forbindelser og biodiversitet samt implementering af Natura 2000-indsatsen og vandplanernes vandløbsindsats. Desuden ville det medføre en markant forringelse af landskabet i ådale og langs søer og vandløb. Endelig kunne opdyrkingen have besværliggjort den kommunale vandløbsvedligeholdelse.

Undtagelsen fra naturbeskyttelsesloven ville have været vanskeligt administrerbar for borgere og kommuner. Bl.a. fordi det i praksis ville være svært at afgøre, om et areal er randzone eller et almindeligt udyrket areal. Dertil kommer, at lokalbefolkningen i landområderne får adgangsmuligheder, der kan give lidt bedre muligheder for friluftsliv og sundhedsfremme. Endelig får samfundet en øget nytte af den kompensation, der gives lodsejeren.

KL's forslag til øvrige justeringer af loven fremgår af høringssvar til Lov om randzoner afgivet 10. januar 2011. Svaret er vedhæftet og findes også på <http://www.kl.dk/Teknik-og-miljo/Artikler/78686/2011/01/KLs-horingssvar-til-lov-om-randzoner/>.

Venlig hilsen
Troels Garde Rasmussen
Chefkonsulent

Den 24. februar 2012

Jnr 10.05.00 K04
Sagsid 000239149

Ref TRR
trr@kl.dk
Dir 3370 3803

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/1

FødevarerErhverv
Areakontoret

Forslag til lov om randzoner: KL's høringsvar

Den 10. januar 2011

Generelt

Forslag til lov om randzoner medfører udlæg af op til 10 m randzoner langs alle vandløb og søer over 100 m². Det er grundlæggende godt for miljøet at udlægge udyrkede bræmmer langs vandløb og søer.

Muligheden for opdyrkning af randzonen med energiafgrøder vil dog forringe naturforbedringerne og markant forringe landskabet i ådale og langs søer og vandløb.

Lovforslaget virker generelt tungt administrerbart og der er en del beføjelser til fødevarerministeren - dvs. at de fulde konsekvenser af lovforslaget ikke er kendte.

For bl.a. at sikre natur, miljø, landskab og friluftsliv anbefaler KL, at det generelle dyrkningsforbud i randzoner fastholdes, dog med den lempelse, at det vil være muligt at udlægge randzonerne til vedvarende græs.

Ref TRR
trr@kl.dk
Dir 3370

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/5

Grundlaget for ordningen

Ny natur

Et af lovforslagets målsætninger er at skabe 50.000 ha ny natur - bl.a. som delvis erstatning for opdyrkning af brakjorder. KL stiller spørgsmålstejn ved om lovforslaget reelt sikrer 50.000 ha ny natur. Udyrkede bræmmer langs vandløb er ikke nødvendigvis natur. Og det er ikke natur i det omfang randzonerne opdyrkes med monokulturer af energipil, elefantgræs eller andre mere eller mindre naturligt forekommende arter. En stor del af de udpegede randzoner kommer endvidere til at omfatte eksisterende natur i form af beskyttede naturområder. Desuden fremgår det ikke helt klart om eksisterende 2-meter bræmmer er indregnet i de 50.000 ha.

Vandløbsvedligeholdelse

Mange vandløbsregulativer har bestemmelser om vedligeholdelsesbræmmer på 6-8 m langs vandløbene, hvor der typisk ikke må plantes træer mv. Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at bestemmelsen om dyrkning af vedvarende græs og energiafgrøder skal respektere regler fastsat i anden lovgivning herunder bestemmelser i vandløbsregulativer.

Det bør præciseres, at beplantning kun må finde sted efter forudgående accept fra kommunen.

Adgangsbestemmelser

Det fremgår af lovforslaget og bemærkningerne hertil, at randzonerne ikke giver offentligheden adgang til arealerne med mindre de støder op til et areal, der i forvejen er udyrket og offentligt tilgængeligt. Det forudses, at det kan være meget vanskeligt at afgøre i praksis om et areal er randzone eller et almindelig udyrket areal og det virker ikke velbegrunderet at undtage disse arealer for offentlighedens adgang - bl.a. fordi landbrugeren kan søge kompensation for tabet af dyrkningsjord.

Randzoner bør derfor falde ind under naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler. Dertil kommer, at det rekreative potentiale for befolkningen i disse nye udyrkede områder derved kan komme samfundet til gavn og altså øge nytten af samfundets investering.

Administration af ordningen

Lovforslaget indebærer ingen direkte administrative forpligtelser for kommunen. Det er dog fortsat kommunen som er myndighed for de 2 m bræmmer, som er udlagt langs højt målsatte vandløb. Der vil derfor være 2 forskellige myndigheder, der kontrollerer bræmmerne/randzonerne langs mange vandløb. Det virker ikke effektivt - især set i lyset af den omfattende afbureaukratiseringsproces som er gennemført på Miljøministeriets område det seneste år.

Da bræmmerne udlægges af natur- og miljøhensyn og da kommunerne er natur og miljømyndighed med opgaver vedr. vandløb, KO-bestemmelser, vand- og naturhandleplaner mv. virker det mest oplagt at samle den nye kontrolopgave hos kommunerne. Der er da også en mulighed i lovforslaget for at opgaver kan uddelegeres til andre myndigheder efter nærmere forhandling.

Konsekvenser af lovforslaget

I opgørelsen af konsekvenser af lovforslaget mangler helt vurdering af de landskabelige og naturmæssige konsekvenser. Især dyrkning med forskellige energiafgrøder kan have store landskabelige konsekvenser.

Kompensationsbestemmelser

Landbrugeren kan kompenseres for tab af dyrkningsjord gennem 1-årige bevillinger af landdistriktsmidlerne - dog efter godkendelse i EU. Det fremgår af bemærkningerne, at det er usikkert om disse ordninger kan anvendes efter 2014.

Det bør fremgå af lovforslaget, hvad konsekvensen er, hvis en støtteordning ikke kan fortsætte.

Detaljerede bemærkninger

§ 1

Bestemmelsen om udlægning af randzoner kan give vanskeligheder for den praktiske vandløbsvedligeholdelse. Udover at etablering af energiafgrøder kan være i konflikt med arbejdsfærdslen langs vandløbet som nævnt indledningsvis, så kan randzonen også vanskeliggøre bortskaffelsen af oprenset grøde.

Ved grødeskæring og anden vedligeholdelse i vandløbene bliver grøde og fælde lagt op på de tilstødende arealer. Efter reglerne i Vandløbsloven har bredejereren ansvar for at fjerne materialet. I offentlige vandløb bliver materialet lagt uden for

vandløbsbræmmen, så bredejeren kan pløje eller harve materialet ned uden at forbyrde sig mod forbuddet mod jordbehandling i bræmmen.

Hvis der på tilsvarende måde ikke må foretages jordbehandling i de nye randzoner, vil det blive vanskeligt for bredejeren at håndtere den grøde og fylde, der bliver lagt op – ligesom kommunen evt. kan blive påført betydelige ekstra omkostninger, såfremt den i konsekvens af loven bliver tvunget til at transportere grøde og fylde udenfor randzonen. Det er ikke muligt i én arbejdsgang, da gravemaskinen skal følges af en traktor med vogn, hvilket i sig selv vil fordoble prisen på oprensningen. Hertil kommer, at mange steder kan man ikke færdes med traktorgvogn, og at kørslen vil give væsentlige ekstra markskader.

Det bør derfor afklares om bredejeren har mulighed for at foretage jordbearbejdning af grøde og fylde i randzonerne.

§ 2

Lovforslaget medfører at der kan dyrkes 4-6 meter høje energifgrøder langs vandløb og søer, hvorved den rekreative værdi af stier langs åer og søer forringes markant. KL finder det særdeles uheldigt og kritisabelt – i relation til såvel statens som kommunernes bestræbelser på at forbedre sundhed og friluftsliv i de på mange måder vanskeligt stillede landdistrikter.

Ministeren bemyndiges til at fastsætte regler for hvilke plantearter, der må anvendes til energifgrøder. Det er således ikke fastlagt hvilke arter, der må anvendes, men der er i bemærkningerne til lovforslaget nævnt en række arter som forventes anvendt.

Det er stærkt betænkeligt at åbne op for beplantning med bl.a. elefantgræs og andre ikke hjemmehørende arter på arealer, der bl.a. har som formål at være ny natur og vil skulle indgå i de af kommunerne lovpligtigt udpegede økologiske forbindelse. Endvidere vil beplantninger med pil kunne medføre rodkud ud i vandløbet til gene for vandløbsvedligeholdelsen.

§ 5

Det samlede areal af randzonen kan max. omfatte 5% af en bedrifts areal. Der skal derfor ske en reduktion af randzonen hvis denne grænse overskrides.

Dette er en både vanskelig og ressourcekrævende bestemmelse at administrere og der vil tilsyneladende ikke blive taget hensyn til de miljømæssige forhold i forbindelse med en reduktion af randzonen. Endvidere kan der ske ændringer ved opkøb, forpagtning og ejendomsændringer, og det er uklart om det medfører efterfølgende ændringer af randzonen og hvem der egentlig skal kontrollere det.

§ 10

Det fremgår endvidere af lovforslaget, at offentligheden ikke vil få adgang til færdsel til fods på randzonearealer, selv om arealerne ellers synes at falde indenfor naturbeskyttelseslovens adgangsbestemmelser for udyrkede arealer. Det fremgår ikke, hvorfor denne bestemmelse påtænkes indført, men arealerne sidestilles blot med vandløbsbræmmen på to meter.

KL skal derfor bemærke, at det vil være meget vanskeligt for offentligheden at afgøre, om et givent udyrket areal skal opfattes som et areal med lovlig adgang eller ej – ikke mindst i de tilfælde, hvor et randzoneareal grænser op til et areal, hvor offentligheden allerede har lovlig adgang efter naturbeskyttelseslovens bestemmelser.

Der synes med andre ord at være tale om en vanskelig administrerbar regel, der ikke har nogen fornuftig hensigt. Vandløbsbræmmen bør betragtes som en del af selve vandløbet i vandløbslovens forstand til forskel fra de randzonearealer, der ligger ud over nævnte to-meters bræmme. Reglen om undtagelse af offentlighedens adgang til netop disse arealer synes derfor ubegrundet og unødigt bureaukratisk.

KL finder på den baggrund, at randzoner bør falde ind under naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler. Dertil kommer, at det rekreative potentiale for befolkningen i disse nye udyrkede områder derved kan komme samfundet til gavn og altså øge nytten af investeringen.

Endelig vil lovforslaget i planlægningsammenhæng også begrænse kommunernes mulighed for at etablere stier langs vandløb og søer. Kommunerne har i en lang årrække arbejdet med at skabe rekreative stier rundt i kommunen – bl.a. langs med vandløb og søer. Dette arbejde vil i fremtiden blive vanskeligere, hvis der ikke vil blive adgang for offentligheden i randzonerne.

Derfor foreslår KL, at randzonerne sidestilles med udyrkede arealer jvf. Naturbeskyttelsesloven § 24, som er åbne for færdsel til fods og ophold.

Følgevirksomheder

Manglende synergi med vand- og naturindsatsen

Tidsfristen for kortlægning af randzonearealerne er medio 2012. Denne tidsfrist er noget sent i forhold til arbejdet med handleplanerne for vand- og naturplanerne, da det må forventes at en række arealer, der indgår i handleplanerne vil blive udpeget til randzoner. Tidsfristen for kortlægningen bør om muligt tilpasses den øvrige vand- og naturplanlægning.

Nogle kommuner ligger inde med oplysninger, der kan kvalificere statens kortgrundlag yderligere. Når statens kortgrundlag er udarbejdet vil det derfor være hensigtsmæssigt, at der foretages en høring af det statslige kortgrundlag i kommunerne. Der bør ligeledes være mulighed for løbende at ændre kortlægningen, eksempelvis i de tilfælde, hvor der fritlægges rørlagte vandløb, eller hvor der etableres nye søer.

Manglende synergi med naturbeskyttelsen

Ved vandløb og søer, hvor der ikke er krav om bræmmer ifølge vandløbslovens § 69 vil det, med denne lov, være muligt at plante energigrøder i hele randzonen. Små søer er vigtige ynglelokaliteter for padden. Ved tilgroning forringes eller ødelægges ynglelokaliteter og rasteområder.

Flerårige energigrøder i sø-randzoner kan være problematisk i forhold til paddens yngleforhold. Der nævnes i bemærkningerne bl.a. pil, poppel, ask og rød-el som mulige arter. Disse er høje arter, som vil skygge og dermed nedsætte vandtemperaturen i søen og dermed skade paddens yngleforhold. Dette kan være i direkte strid med habitatdirektivets bestemmelser om ikke at ødelægge bilag IV arters raste- og yngleområder. Det hedder at ”der må dyrkes flerårige energigrøder i det omfang, dette er muligt efter den øvrige lovgivning”, men da der tilsyneladende ikke kræves en sagsbehandling før tilplantningen, er der tilsyneladende ikke taget reelt hensyn til dette i lovudkastet.

I forbindelse med dispensationer til ændringer af § 3-beskyttede søer, stiller mange kommuner som standard vilkår om, at der ikke må plantes træer og buske nær beskyttede søer. Det skyldes, at beplantning inden for 10 m fra søer og vandhuller vil kunne medføre væsentlige tilstandsændringer og dermed er dispensationskrævende jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Tilstandsændringerne skyldes både vedplanternes skyggevirkning, bladnedfald og deraf følgende næringsstofberigelse og iltsvind samt drænende effekt. Det vækker derfor undren, at lovforslaget som kan komme i modstrid med naturbeskyttelsesloven.

Sø- og ånære arealer er ofte vandlidende. Netop fugtige områder vil være særligt attraktive at tilplante med flerårige energiafgrøder, hvilket vil kunne medføre alvorlige forringelser i leve- og spredningsmulighederne for en række arter. Blandt andet benytter flere fuglearter, såsom gæs og svaner, lavbundsarealer med flerårigt græs, brak og enårige afgrøder som fouragerings- og rasteområder. Der kan desuden forudses negative konsekvenser for en række engfuglearter, såsom vibe, stor kobbersneppe og engsnarre, idet yngle- og rasteområder vil forsvinde med tilplantningen.

Arealer med brak og vedvarende græs er desuden i sig selv rigere på bl.a. plante- og insektarter end arealer med flerårige energiafgrøder. Dette er især kritisk i forhold til dyrkning af flerårige energiafgrøder i de gødsknings- og sprøjtefrie 10 m randzoner omkring vandløb og søer, der ellers ville kunne virke som vigtige levesteder og spredningskorridorer for både dyr og planter. Naturfordelen ved 10 m randzonerne går dermed tabt og med det muligheden for større biodiversitet i landbrugslandet.

Da energiafgrøder som pil og elefantgræs kan udvise invasive træk, vil energiafgrøder langs vandløb i praksis modvirke såvel statens som kommunernes bestræbelser på at opfylde regeringens mål om at standse tilbagegangen i biodiversitet – og vil ofte i praksis omkring søer og langs vandløb føre til en yderligere fragmentering af naturarealerne.

Det skyldes at en lang række af de plantearter, der nævnes i bemærkninger til lovforslaget ikke er hjemmehørende og udviser med deres vækst og spredningsmetoder invasive træk. Elefantgræs og præriegræs danner tætte bestande, der forhindrer spredning af naturlige arter. Igennem rods kud og frøspredning kan energiafgrøderne også sprede sig ind i i beskyttet §3-natur og habitatnaturtyper. Etablerede bestande af energiafgrøder er meget svære at fjerne og vil medføre betydelige omkostninger for naturplejen.

I konsekvens af lovforslaget må der forudses en øgning i antallet af lovovertrædelser inden for den lovpligtige 2 m-bræmme langs særlige vandløb samt inden for § 3-beskyttede naturområder. Det skyldes, at flerårige energiafgrøder for nogle lodsejere vil synes som god måde at ”nyttiggøre” vandlidende og ellers uopdyrkelige områder på. Dette vil medføre en stigning i antallet af tidskrævende håndhævelsessager på § 3-området hos kommunerne.

Uafklarede økonomiske konsekvenser for kommunerne

I konsekvens af ovenstående bemærkninger, er der for KL at se nogle uafklarede økonomiske konsekvenser for kommunerne. KL ønsker derfor lovforslaget sendt i økonomisk høring.

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

24. februar 2012

Høringssvar til forslag til ændring af lov om randzoner J.nr. 2012-0072204

LandboUngdom har med interesse læst forslaget til ændring af lov om randzoner, og vi har følgende kommentarer til forslaget.

§1 – til ændringerne 1-3 – som henviser til § 2 stk.1-3 i lov nr. 591 af 14. juni om randzoner: Randzonenloven indeholder en hjemmel til at dyrke energiafgrøder i randzonerne, såfremt disse dyrkes uden at anvende gødskning eller sprøjte. Flerårige energiafgrøder må dog kun dyrkes i randzonen, hvis der dyrkes tilsvarende afgrøder på de landbrugsarealer, der grænser op til randzonen.

Som forslaget står nu, drejer ændringen sig altså kun om ophævelsen af muligheden for at beplante de 2 m randzoner på marker med flerårige energiafgrøder ned mod en overfladerecipient. Derfor vil den miljømæssige konsekvens ved forslaget ikke være stor, omend der vil blive et mindre biomasseudbytte og dermed mindre fortrængning af CO₂ fra fossile brændsler. Randzonerne er indført for at gavne miljøet, og dette kompromitteres ikke ved at dyrke flerårige energiafgrøder, tværtimod: Biomassen giver en positiv energigevinst, samtidig med at flerårige energiafgrøder er eminente til at afhjælpe næringsstoffudvaskning og beskytter overfladerecipienten. Vi går i LandboUngdom ind for, at mest muligt land beholdes i produktion og benyttes til positivt at bidrage til samfundets vækst og grønne økonomi ved at dyrke pil, elefantgræs eller lignende. Vi er derfor imod en ophævelse af muligheden for at dyrke flerårige energiafgrøder på randzonerne. Optimalt set ønsker vi, at der kunne dyrkes energiafgrøder i alle randzoner, uanset hvilken afgrøde der dyrkes på de tilgrænsende landbrugsarealer.

Vedr. forslagets begrundelse om at beplantning med flerårige energiafgrøder vil kunne være i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelsen, forstår vi problematikken. Vi foreslår derfor, at vedligeholdelsen af vandløb koordineres med høsttidspunkter, hvilket er muligt for både pil, elefantgræs og halmafgrøder.

§1 – til ændringerne 4-5 – som henviser til § 12 i lov nr. 591 af 14. juni om randzoner: Vedr. at forbedre den visuelle oplevelse af ådals landskabet ved at fjerne muligheden for at tilplante med flerårige energiafgrøder, finder vi det absurd, at lovgivningen nu skal varetage landskabsdesign ved at vurdere hvilke afgrøder, der er for høje eller for grimme til at vokse langs vandløb. Principielt mener vi ikke den rekreative værdi af natur bør have en højere prioritet i samfundet end fødevarer- og energiproduktion, der skaber en reel økonomisk værdi.

Vedr. ønske om at give offentligheden adgang til randzonerne efter naturbeskyttelseslovens generelle adgangsregler, mener LandboUngdom, det er uhensigtsmæssigt at ændre på før CAP'ens endelige formulering 2013 (se næste paragraf). Grundlæggende mener vi, at offentlig adgang skal begrænses til udyrkede arealer og helst være op til den enkelte lodsejer at tilbyde.

Vedr. forhold til EU-retten mener vi, der kan være og rettere bør være arealsammenfald mellem randzonenloven og de i CAP'en foreslåede 7 % miljømæssige fokusarealer pr. ejendom. Hvis randzoner fremover indregnes i de 7 % miljømæssige fokusområder, vil tilskud/produktion/offentlig adgang/varighed af natur i højere grad være hængt op på EU lovgivning. Hvis ikke randzoner indføres i 7 % forslaget, og forslaget her om offentlig adgang gennemføres, frygter vi, at lodsejerne gentagne gange vil føle sig "invaderet af offentligheden" og berøvet deres dyrkningsrettigheder fra politisk side. Dette er ikke en særlig hensigtsmæssig følelse for forholdet mellem by og land – og vi indstiller til, at man ikke ændrer ved adgangen til randzonerne, før det er afgjort om randzoner og bræmmer er inkluderet i CAP'ens grønne komponent, for derigennem at få en form for kompensation for mistede dyrkningsrettigheder.

Venlig hilsen

Jane Lindedam

Jane Lindedam

Formand, LandboUngdom

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyrupsgade 30
1780 Kbh V

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

E-mail: jura@naturerhverv.dk

Høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om randzoner

Hermed følger Landbrug & Fødevarers høringssvar til forslag til lov om ændring af lov om randzoner. Høringssvaret indledes med nogle generelle betragtninger og afsluttes med konkrete kommentarer til lovforslagets tekst. I øvrigt henvises til Landbrug & Fødevarers oprindelige høringssvar til forslag til lov om randzoner af 6. januar 2011, som er vedlagt.

Generelle bemærkninger

Landbrug & Fødevarer finder, at ændringen vedr. adgang er helt uacceptabel, og at det for mange lodsejere vil få vidtrækkende konsekvenser, ligesom vi er helt uforstående over for forbuddet mod dyrkning af flerårige energiforgrøder i randzonen.

Intentionen med den oprindelige lov om randzoner var at sikre mere og bedre natur, og randzonen ville udgøre hovedparten af det samlede mål om at øge naturarealerne med 75.000 ha. Uforstyrrede arealer er essentielle i forhold til ønsket om at standse tilbagegangen i den biologiske mangfoldighed og for at forbedre yngle- og levevilkårene for faunaen i det åbne land. Eksempelvis er trivsel og udvikling af sårbare og truede arter som hare og agerhønen, afhængige af uforstyrrede forhold, men også sanglærker og padder vil nyde godt af randzoner uden forstyrrende færdsel.

Med lovforslaget åbnes op for adgang på mange flere arealer end de 50.000 ha, idet der allerede i dag eksisterer op mod 100.000 ha randzoner langs søer og vandløb (jf. Kortlægning af 10 m randzoner langs målsatte og ikke-målsatte vandløb og søer over 100 m² i Danmark, Miljøministeriet 2008). Lovforslaget får således vidtrækkende konsekvenser, hvor øget færdsel vil få en forstyrrende og negativ effekt på mange af agerlandets dyr.

I den eksisterende lov om randzoner følges nugældende praksis ift. adgangen til bræmmer, hvilket vi finder rigtigt. Såfremt ændringen i adgangsforholdene til randzonerne fastholdes, er det afgørende, at der trods alt indføres en restriktion vedrørende hunde. Naturbeskyttelsesloven giver i dag lov til at føre hunde i snor, men vi ønsker et total forbud mod hunde i randzonerne, da hunde vil have meget negative konsekvenser for agerhønekyllinger, harekilling, rålam og mange andre dyr. Denne negative betydning vil ikke kunne elimineres ved at holde hunde i snor, så derfor vil der være behov for et totalforbud.

Landbrug & Fødevarer ønsker at holde fast i adgangsforliget, der blev indgået i 2002, og som efterfølgende blev indarbejdet i Naturbeskyttelsesloven i 2004. Reglerne i Naturbeskyttelsesloven giver offentligheden gode muligheder for adgang og friluftsliv i det danske landskab, samtidig med at der tages hensyn til naturens beskyttelse.

Landbrug & Fødevarer er erhvervsorganisation for landbruget, fødevarer- og agroindustrien. Med en eksport på over 100 milliarder kroner årligt og med 145.000 beskæftigede repræsenterer vi et af Danmarks vigtigste eksporterhverv.

Ved at nytænke og synliggøre erhvervets bidrag til samfundet sikrer vi vores medlemmer en stærk placering i Danmark og globalt.

Derfor er det yderst kritisabelt, at man nu vil åbne op for offentlighedens adgang til randzonerne.

Dansk Skovforening og Landbrug & Fødevarer fik i 2011 gennemført en undersøgelse om danskernes ønsker til færdsel i naturen. Det fremgik klart af undersøgelsen, at folk generelt var tilfredse med adgangen til natur og det åbne land. Der er således ikke et uopfyldt behov for at få adgang til landbrugslandet, og eksisterende regler i Naturbeskyttelsesloven giver tilstrækkelige muligheder for at færdes i naturen. Desuden skal det påpeges, at Landbrug & Fødevarer har stort fokus på at etablere 'Spor i Landskabet', som er en frivillig ordning, hvor en eller flere lodsejere laver et stiforløb på deres jord. Der er allerede etableret 170 spor. I et tæt samarbejde med en række af de grønne organisationer, herunder Friluftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening m.fl., arbejdes der på at forøge antallet af spor til 350 i 2016. Der er allerede i dag gode muligheder for at komme ud og gå i det åbne land, og med ovennævnte vil mulighederne blive endnu bedre og flere. Der synes derfor ikke at være et reelt behov for at øge adgangen til landbrugsarealerne.

Den private ejendomsret er i disse år under et massivt pres. Der er en række eksempler på, at offentlige myndigheder gennemtvinger afståelser og rådighedsindskrænkninger i den private ejendomsret i langt højere grad, end hvad en hensyntagen til almenvellet kræver. En hjørnesten i dansk ret er den private ejendomsret, der også er beskyttet af EU-retten. Kun hvor meget tungtvejende argumenter taler for det, kan offentlige myndigheder gennemtvinge indgreb, der begrænser den private ejendomsret via rådighedsindskrænkninger mv. Efter Landbrug & Fødevarers vurdering vil en generel adgang, som den foreslåede, være i strid med principperne om privat ejendomsret, ligesom der efter vores klare vurdering ikke foreligger proportionalitet mellem de gener, forslaget skaber for lodsejere, dyreliv mv., og samfundets nytte af adgangsmuligheden.

Et andet område, som vil blive negativt påvirket af forslaget, er jagtinteresser. Det vil være til stor gene for lodsejere, at offentligheden får adgang til randzonerne. Dels skræmmes vildtet væk fra områderne, hvis der er hyppig færdsel i randzonerne, dels vil det være besværligt for lodsejeren at skulle sætte skilte op i forbindelse med jagt. For nogle lodsejere vil forslaget betyde, at der mange steder skal opsættes skilte med forbud mod færdsel. Desuden vil jagtindtægt (ved udlejning af jagtrettighederne) for en række lodsejere blive mindre som følge af offentlighedens adgang.

I den gældende lov om randzoner er der mulighed for etablering af flerårige energiafgrøder tættere på åer og søer end 10 m, såfremt der på bagvedliggende arealer er samme afgrøde. Endvidere tilsiger reglerne, at kommunen skal søges om tilladelse, såfremt arealerne ligger i eller tæt på Natura 2000 områder. Den gældende lovgivning tager således højde for uhensigtsmæssig tilplantning.

Forslagets indskrænkning af muligheder for etablering af flerårige energiafgrøder er et klart signal til pionerer om, at afgrøden ikke - som forventet - er ønsket af regeringen, trods de miljø-, klima- og naturmæssige fordele, der er ved sådanne afgrøder. Med flerårige energiafgrøder opnås betydelig reduktion i kvælstofudvaskningen.

Flerårige energiafgrøder dækker over en række forskellige arter, hvor der i dag primært dyrkes pil og poppel. Det er uforståeligt, at der fjernes fremtidige muligheder for dyrkning af nye typer af flerårige energiafgrøder på arealerne. Udviklingen inden for bioraffinering går så hurtigt, at der inden for en kort årrække forventes at være teknologier, der vil anvende f.eks. græsser som rajsvingel til

biomasse. Rajsvingel har vist at kunne give udbytter på niveau med pil, når der regnes i biomasse, endvidere kan de have højt indhold af nemt tilgængeligt sukkerstoffer, der giver fordele i udnyttelse til bioraffinering. Ikke alle energiafgrøder vil, som det fremføres i materialet til lovforslaget, ændre på "muligheden for den visuelle oplevelse af et ådalslandskab". Hvorfor fjerne mulighed for ekstensiv produktion på arealerne?

Endelig er det vigtigt at understrege, at det areal, der kunne forventes at blive tilplantet med nutidens flerårige energiafgrøder i randzonerne, er beskedent. Flerårige energiafgrøder af vedtypen kan dyrkes efter forskellige systemer, der giver forskellige muligheder for tilpasning til udfordringer med vandløbsvedligeholdelse og landskabelig påvirkning.

Kommentarer til de enkelte paragraffer

Ad § 1, nr. 4

L&F vil kraftigt opfordre til, at § 12 i eksisterende randzonestov ikke ophæves. Det skal endvidere bemærkes, at det virker uhensigtsmæssigt at adgangsforhold i randzoner defineres i randzonestoven og ikke i Naturbeskyttelsesloven.

Ad § 1, nr. 5

Ad de almindelige bemærkninger pkt. 2.1, første afsnit og pkt. 4.1 første afsnit:

Det er uberettiget at anføre, at beplantning med flerårige energiafgrøder vil kunne være i konflikt med de nødvendige adgangsmuligheder i forbindelse med vandløbsvedligeholdelse, da en sådan konflikt ikke vil opstå i praksis. Ved private vandløb vil bredejeren, der som klar hovedregel har vedligeholdelsesforpligtelsen, selv kunne vurdere i hvilket omfang, der vil kunne beplantes, uden at det vil genere vedligeholdelsen. For offentlige vandløb skal der foreligge et regulativ, hvori der er taget stilling til størrelsen af det nødvendige arbejdsareal. Det vil således ikke kunne beplantes.

Umiddelbart vil lovændringen have begrænset betydning i praksis, bl.a. fordi marker med f.eks. pil typisk vil have en forager på 8-10 m uden beplantning med pil. Men i nogle tilfælde vil man vælge at plante rækker parallelt med vandløbet, og her vil man miste muligheden for at plante de yderste rækker.

Det skal bemærkes, at det ikke vil være alle vandløb, der kan give anledning til en forringet 'oplevelse af et ådalslandskab'. En del vandløb løber i terræn uden ådalskarakter.

Såfremt det fastholdes, at det ikke er tilladt at plante flerårige energiafgrøder i randzonen, vil Landbrug & Fødevarer opfordre ministeren til at fremkomme med en negativliste over de flerårige energiafgrøder, der ikke ønskes etableret i randzonerne.

Til forslaget om at der kan dispenseres for dyrkning af energiafgrøder i randzonen, skal det bemærkes, at det vil være hensigtsmæssigt, at dispensationsadgangen bliver let og ubureaukratisk. I den forbindelse ønskes, at der gives mulighed for dispensation, også når der ikke på forhånd er en 'veldokumenteret effekt', men dog en sandsynliggjort effekt, herunder reduceret landskabelig betydning. Dette af hensyn til udvikling af virkemidler/tiltag, der kan sikre øget miljøeffekt af randzonerne.

Punkt 4.2 – almindelige bemærkninger

Der ønskes generelt klarhed over adgangsforhold.

Eksempelvis klarhed over hvorvidt skiltning skal foretages, når der formodes forbud mod adgang fx ved hegning, græssende kreaturer mv.

Tilsvarende ønskes klarhed i forhold til, hvordan vurderinger foretages i forhold til, at "landmænd vil kunne blive uforholdsmæssigt hårdt ramt", og i fald man giver landmanden medhold i, at han bliver uforholdsmæssigt hårdt ramt, hvordan forestiller man sig så, at hans arealer undtages for adgang. Endvidere klarhed i forhold til, hvordan naturbegrundelser kan bevirke undtagelse for adgang.

Punkt 6 – almindelige bemærkninger

Det forudsættes fortsat muligt, at randzonen må anvendes som f.eks. vendeplads for maskiner.

Vedr. plantedækkebestemmelser så bør det sikres, at det ikke kommer landmanden til skade rent støttmæssigt, hvis der opstår gangstier, hvorpå der ikke er et plantedække. Det er desuden vigtigt at sikre, at de arealer, der udlægges til randzone ikke bliver fastlåst som permanent græs i forbindelse med anden lovgivning, herunder reformen af EUs landbrugspolitik.

Med venlig hilsen

Niels Peter Nørring

Direktør Miljø & Energi

FødevarerErhverv
Arealkontoret
Nyropsgade 30
1780 København V

Landbrug & Fødevarer

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V

T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk

CVR DK 25 52 95 29

Landbrug & Fødevarers høringssvar til forslag til lov om randzoner

Landbrug & Fødevarer takker for lejligheden til at kommentere det udsendte forslag til lov om randzoner, der er sendt i offentlig høring i perioden 10. december 2010 til 10. januar 2011.

Høringssvaret består af to hoveddele:

1. Landbrug & Fødevarers generelle holdninger til lovforslaget – både som helhed og hovedelementerne i det fremsendte materiale
2. Teknisk/faglige kommentarer til lovtæst og tilhørende bemærkninger

Landbrug & Fødevarer må konstatere, at der på nuværende tidspunkt mangler svar på en række centrale spørgsmål angående konsekvenser, økonomi etc. Desuden mener vi ikke, at der er fagligt belæg for at kræve etablering af randzoner langs alle åbne vandløb. Vi finder det helt uholdbart, hvis lovforslaget skal lægges frem til politiske drøftelser før den lange række af udeståender er endeligt afklaret. Den politiske behandling – og de efterfølgende beslutninger - af lovforslaget bør finde sted på et fuldt oplyst grundlag. Vi skal derfor kraftigt opfordre til, at lovforslaget udsættes indtil *hele* det faglige grundlag – herunder kortmaterialet, der først ventes klar i 2012 – er på plads!

Herudover finder Landbrug & Fødevarer, at der er en række specifikke problemer i det udsendte høringmateriale, hvilket vil blive kommenteret i de følgende afsnit nedenfor.

Landbrug & Fødevarers overordnede kommentarer til lovforslaget

Der mangler viden og konsekvensvurderinger

Såfremt det fastholdes, at lovforslaget omfatter alle åbne vandløb og søer vil randzonearealet komme til at udgøre langt over 50.000 ha, som er målsætningen i Grøn Vækst – og som der er planlagt kompensation til. Der er således tale om, at *væsentligt* mere end 2 pct. af Danmarks dyrkningsareal kan blive taget ud af drift som følge af lovforslaget.

Forslaget udgør generelt set et voldsomt indgreb i landmændenes råderet, og for nogle landmænd vil det få endog meget omfattende konsekvenser. Udlægningen af randzoner vil få negativ indflydelse på mange måder, bl.a. som følge af:

- Tabt indtjening på arealerne
- Reduceret værdi af jorden
- Tab af harmoniareal
- Tabt mulighed for at producere eget foder
- Defigurering af markerne – større arealer end blot randzonerne vil blive urentable

Landbrug & Fødevarer repræsenterer landbruget og fødevarerhvervet i Danmark. Organisationen er resultatet af en fusion mellem Landbrugsrådet, Danske Slagterier, Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug med Dansk Landbrugs Medier og Dansk Landbrugsrådgivning, samt væsentlige dele af Mejeriforeningens aktiviteter.

Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlede eksport på mere end 100 mia. kr. årligt.

Det samlede omfang og konsekvenserne er fuldstændig uoverskuelige på nuværende tidspunkt, hvor det helt grundlæggende kortmateriale, der klart og entydigt skal definere hvilke vandløb og søer, der er omfattet af randzonekravene, ikke foreligger. Lovforslaget bør afvente, at plangrundlaget er på plads. Der bør sikres fuld klarhed over:

- Arealkonsekvenserne, samlet set og for den enkelte, kendes ikke
- De økonomiske konsekvenser kendes ikke
- Den tilhørende støtteordning, herunder sætterne, kendes ikke – de tidligere i pressen udmeldte beløb vil i mange tilfælde langt fra være tilstrækkeligt, når stigende priser på afgrøder og de ovennævnte negative konsekvenser tages i betragtning. Desuden gælder der særlige forhold for en del specialafgrøder, der har en meget høj pris og som ikke kan dyrkes andetsteds.

Der er ikke fagligt belæg for at etablere randzoner overalt

Vi mener, at der ikke er fagligt belæg for at udlægge randzoner langs alle åbne vandløb, grøfter og kanaler. Det er der flere grunde til. Først og fremmest er det langt fra alle vandløbsbrinker/-randzoner, der taber større mængder partikler, fosfor og kvælstof til vandmiljøet. Udlægning af randzoner bør ske mere målrettet og differentieret, så der tages hensyn til tabsrisikoen.

En stor del af vandløbene har afledning til vandområder, hvor der ikke er specifikke behov for reduceret P- og/eller N-tilførsel. I disse oplande tjener udlægning af randzoner langs alle vandløb og søer heller ikke noget miljøformål, og vil derfor være uden relevans og med utrolig lav omkostningseffektivitet.

Vi mener endvidere, at for få vandløbstyper er undtaget. Som lovforslaget ser ud nu, er det kun grøblerender, der specifikt er undtaget fra reglen om 10 m randzoner. Åbne grøfter er typisk anlagt alene med det formål at lede vandet bort – de fungerer som åbne dræn. Det samme gør sig gældende for en del strækninger, der umiddelbart kan opfattes som egentlige vandløb, men i virkeligheden er kunstigt anlagte, med det ene formål at sikre vandafledning fra arealerne. Vejgrøfter er endnu et eksempel på vandløb, der alene er etableret for at bortlede overfladevandet.

Et andet eksempel er vandløb, der i perioder af året tørrer helt eller delvist ud. Her vil de forventelige effekter f.eks. transport af partikler og næringsstoffer være meget begrænsede.

I nogle egne er hele driftsstrukturen afhængig af det eksisterende afvandingssystem – på Lolland, i Marsken og på Læsø for blot at nævne nogle få eksempler. Her risikerer konsekvenserne at blive meget store for langt de fleste lodsejere. Ud fra en grundig vurdering bør listen med vandløbssystemer, der helt generelt undtages fra kravet om randzoner, udvides.

Loftet over arealkonsekvenserne for den enkelte er sat alt for højt; ekspropriation

I lovforslaget lægges der op til, at randzonerne maksimalt kan udgøre 5 pct. af en bedrifts samlede areal. Landbrug & Fødevarer er af den klare opfattelse, at grænsen på 5 pct. er sat alt for højt.

Det skal erindres, at landmændene har erhvervet sig arealerne ud fra den forudsætning – og med den ret – at de har mulighed for at dyrke jorden. Begrænsninger i råderetten over jorden svarer til den situation enhver anden borger står i, hvis en vej eller jernbane skal udvides, og den pågældende derfor må afstå arealer eller råderet over disse. Der vil således kunne være tale om krænkelse af ejendomsretten i en række tilfælde.

Den maksimale procent skal i øvrigt opgøres i forhold til ejendommens samlede dyrkede areal og ikke det samlede areal. Det, som er afgørende for en landbrugsejendom, er størrelsen af det areal, der indgår i driften, og ikke det samlede matrikulære areal.

Som beskrevet oven for vil randzonekravet medføre en lang række negative konsekvenser, og for en række landmænd vil 5 pct. randzoner i sig selv have karakter af ekspropriation; dertil kommer, at randzonerne – til trods for en eventuel kompensation – blot er en lille del af den samlede pulje af restriktioner, der indføres som følge af Grøn Vækst og vandplanerne. Sammenholdt med for eksempel kravet om yderligere efterafgrøder vil effekten blive meget alvorlig for en række landmænd. Professor Peter Mortensen fra Københavns Universitet konkluderer i et responsum fra 2010 vedr. vandplanerne og Grøn Vækst, at alle restriktioner i Grøn Vækst skal vurderes samlet fsva. ekspropriationsspørgsmålet og spørgsmålet om proportionalitet.

I bemærkningerne til lovforslaget fremføres det, at undtagelse fra bestemmelserne som følge af særlige grunde (enkelte landbrugere rammes uforholdsmæssigt hårdt) kun vil kunne bringes i anvendelse i relativt få tilfælde. Landbrug & Fødevarer er uenige heri! Der vil i mange tilfælde være tale om ekspropriation – enten *alene* som følge af randzonekravet eller *som en del* af de samlede byrder i Grøn Vækst-pakken. Af den grund bør antallet af omfattede søer og vandløb begrænses, og 5 pct.-loftet sænkes.

I forbindelse med Grøn Vækst er det besluttet, at randzonekravet skal kompenseres via Landdistriktmidlerne. Budgettet er imidlertid kun kendt for de næste få år, og der er på nuværende tidspunkt ingen overblik over eller garanti for, at der bliver tale om fuld erstatning for alle byrder og tab. Der er desuden stor usikkerhed om hvad der sker på sigt. Ophører støtteordningen – hvad sker der så? Hvis der ikke gives garanti for, at kravet kun kan gælde, hvis der gives kompensation til de berørte lodsejere, står vi over for en sag som med 2 m bræmmerne for 20 år siden. Der er dog væsentlige forskelle: Randzonerne lægger beslag på 4-5 x bræmmearealet langs det enkelte vandløb. Desuden er langt flere vandløb omfattet af randzonekravet end af bræmmekravet, så det samlede omfang kan let blive en faktor 10 større end bræmmekravet.

Det skal derfor som minimum sikres, at et eventuelt randzonekrav kun kan være gældende, så længe der gives en tilstrækkelig erstatning til de berørte lodsejere.

Optimalt set bør de afsatte midler til randzoner anvendes til løbende at købe enten jorden eller brugsretten med de pålagte, varige restriktioner af lodsejeren – og derved gennemføre en gradvis indførelse af randzonerne år for år. Lodsejerne kan komme videre med bedriftens udvikling og randzonen bliver permanent.

Anvendelse af randzonen

Muligheden for at kunne dyrke flerårige energiafgrøder i randzonerne lyder fint nok i teorien. I praksis vil det dog være en utilstrækkelig og uanvendelig løsning for de fleste. Dels må der ikke gødes eller sprøjtes i randzonerne, hvilket forringer muligheden for succesfuld etablering og et acceptabelt udbytte, dels vil det ikke være rentabelt udelukkende at etablere energiafgrøder i et 8 meter bredt bælte langs vandløbene. Maskinomkostninger, lave udbytter etc. vil medføre, at det slet ikke er rentabelt at dyrke og høste energiafgrøder på et areal, der typisk vil være på fra få hundrede m² til få hektar.

Det fremhæves i bemærkningerne, at randzonerne skal være med til at opfylde en del af naturmålene i Grøn Vækst. Hvis disse zoner skal blive til natur, skal der foretages en eller anden form for pleje. Det vil efter de gældende og nye tilskudsordninger ikke være muligt at få græsnings- /slættil-

skud til randzonerne, med mindre de ligger i Natura 2000, er en del af et § 3-område eller er permanent græs. Det skal derfor sikres, at denne mulighed er til stede.

Der skal endvidere være mulighed for flere anvendelsesmuligheder af randzonen; vildtplej tiltag, barjordsstriber og lignende tiltag, der gavner vildtet, biodiversiteten og naturindholdet. Dette bør indgå i lovtæksten og de tilhørende bemærkninger.

Randzonerne skal også kunne anvendes til andre miljøtiltag. Som eksempel kan nævnes såkaldt kunstige ådale, hvor de ånære arealer inddrages i forbedringen af natur- og vandmiljøkvaliteten. Her vil det være vanvidt at kræve 10 m randzoner *uden på* den kunstige ådal, der jo netop tjener samme formål som randzonen i natur- og miljømæssig henseende.

Der bør være fleksibilitet i randzonebredden, således at etableringen kan ske i henhold til markerens udformning. Det kan betyde, at randzonen nogle steder bliver bredere eller indeholder kiler, mens det andre steder bliver muligt med lidt smallere randzoner.

Endelig er det meget vigtigt at sikre, at reglerne om offentlig adgang præciseres, så intentionerne om, at adgangen skal være som ved den nugældende praksis ifm. bræmmerne, også bliver virkelighed.

Varetagelse af opgaver efter loven

Landbrug & Fødevarer skal kraftigt opfordre til, at opgaverne efter loven varetages af en overordnet (statslig) myndighed, således at der ikke opstår store forskelle i forvaltningspraksis. Alternativt er det ekstremt vigtigt, at der udarbejdes helt entydige retningslinier. Tilsvarende skal der være udbredt klageadgang for de berørte lodsejere, da vi forudser, at spørgsmålet om ejendomsrettens ukrænkelighed vil blive relevant at få belyst og afprøvet i mange tilfælde.

Tekniske/faglige bemærkninger

Generelt

Det er utilfredsstillende, at der ikke inden lovforslaget vedtages findes en entydig udpegning af de arealer, som er omfattet af forslaget. Det er ligeledes utilfredsstillende, at der ikke foreligger en beregning af, hvor store arealer de enkelte landbrug skal opgive dyrkning på – og hvordan de fordeler sig på disse. Det er ligeledes utilfredsstillende, at kompensationsordningen ikke foreligger. Det betyder samlet, at det er vanskeligt at vurdere konsekvenserne for erhvervet og de enkelte landbrugere.

Det fremgår af bemærkningerne til § 1, at randzonerne forudsættes at omfatte i alt ca. 50.000 ha landbrugsjord. Andre steder står det anført, at loven skal bidrage med op til 50.000 ha nye naturarealer. Det forudsættes, at alle randzonearealer medtages i beregningen, uanset om arealerne i dag indgår i omdriften eller eksempelvis er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det synes ikke at være anført eksplicit i forslaget, at de nuværende 2 meter bræmmer langs visse vandløb ikke kan indgå i de 50.000 ha. Hvis det på trods heraf skal lægges til grund for fastsættelsen af bredden af randzonen, jf. forslagets § 1, stk. 3, at de nuværende 2 meter bræmmer ikke kan indgå, skal det alene være disse 2 meter bræmmer, der skal fradrages, og ikke de 2 meter bræmmer, der vil blive gældende, når vandplanerne træder i kraft. Nye 2 meter bræmmer som følge af en ny "bræmme-definition" vil også udgøre ny natur.

Det fremgår af bemærkningerne, at randzonerne påtænkes kompenseret via landdistriktsprogrammet. Fra erhvervets side vil vi indstille til, at loven bortfalder, såfremt man ikke kan finde fuld finansiering til gennemførelse af lovens omfattende krav om udlæg af 50.000 ha randzoner.

Konsekvenserne i medfør af krydsoverensstemmelse bør være helt fraværende eller så begrænsede som muligt. Det må befrygtes, at randzonerne om muligt ellers vil give anledning til endnu flere sager om krydsoverensstemmelse, da overholdelsen af kravet kan være sværere at håndtere, bl.a. i forhold til usikkerheder om randzonebedden hvis man er over loftet, markering/måling af bredden etc.

Vi vil gøre opmærksom på, at en generel randzone på op til 10 meter miljømæssigt ikke er optimal. Med en mere differentieret tilgang vil man kunne opnå en større miljøeffekt.

Ad § 1

Vedr. forslag om søer med et overfladeareal på mere end 100 m².

Der findes mange "lukkede søer og vandhuller" i det åbne land. Effekten af at lægge randzoner omkring disse er minimal ift. det øvrige vandmiljø. Det foreslås derfor, at alle søer og vandhuller uden afløb (lukkede systemer) under 5000 m² tages ud af forslaget

Overvejelser om proportionalitet: Randzoner omkring f.eks. en 100 m² kvadratisk sø vil være godt 700 m². Indgrebets størrelse synes her helt ude af proportion med den mulige miljøeffekt.

Vedr. at der skal etableres 10 m randzoner langs alle ikke rørte vandløb

Jf. lovens bemærkninger forstås der ved vandløb i denne sammenhæng åbne, ferske vandløb, uanset om disse er i naturlige eller kunstige løb, herunder grøfter, kanaler mv. Grøblerender er ikke omfattet".

Denne definition åbner for en række nærmere definitionsspørgsmål:

Definition på grøblerender

Jf. vores forståelse er en grøblerende "Systemer af tæt liggende Grøfter" se:
<http://ordnet.dk/ods/ordbog?aselect=Gr%C3%B8blerende&query=gr%C3%A6ve>

Selv denne definition er ikke entydig, - hvor går grænsen mellem hvad der kan defineres som en grøft og hvad der kan defineres som en grøblerende? Dette bør klarlægges i bemærkningerne til loven.

Definition af vandløb

Det foreslås, at der i bemærkningerne anføres en beskrivelse af, hvad der forstås ved et vandløb. Som minimum må man kræve en klart afgrænset terrænfordybning, som stadigt eller nogenlunde regelmæssigt er vandførende. Skyllefurer opfylder ikke dette krav, og det samme gælder vejgrøfter, skelgrøfter, lavninger og lignende, som ikke regelmæssigt er vandfyldte.

Gravede drængrøfter undtages

Det er ikke rimeligt, at der skal være op til 10 meter randzoner langs gravede grøfter. Der er ikke tale om naturlige vandløb, og grøfterne er etableret alene for at optimere driften.

Nye rørlagte vandløb

Hvis vandløb rørlægges bør det fremgå af lovtæksten, at kravet om randzoner bortfalder. Det bør gælde uanset om rørlægningen finder sted før eller efter, at randzonearealerne fastlægges.

Oprensningsmateriale kan oplægges i randzonen

Det bør af bemærkningerne fremgå, at det anførte forbud i randzonen mod blandt andet anden jordbehandling ikke er til hinder for oplægning af materiale, der oprenses fra vandløbet, og udspreddning af dette på randzonearealet. Det bemærkes, at dette i dag er normal procedure i forbindelse med den lovpligtige vedligeholdelse af vandløb.

Fleksibilitet mht. randzonens bredde

Der bør af bemærkningerne fremgå, at der er fleksibilitet mht. randzonens bredde, således at man undgår kiler o.l. i marken, hvilke vil kunne bidrage til at mindske risikoen for pletvis overdosering af gødning og planteværnsmidler (se uddybende begrundelse under § 5)

Bekæmpelse af kæmpebjørneklo

Det må befrygtes, at kæmpebjørneklo vil brede sig på randzonearealet. Der skal være mulighed for at foretage bekæmpelse mekanisk eller med sprøjtemidler.

Vildtstriber og lignende

Det bør være muligt at foretage naturforbedrende tiltag i randzonen. Der henvises til L & F's høringsvar af 25. januar 2010 til ny bekendtgørelse om tilskud til braklagte randzoner langs vandløb og søer.

Mulighed for skiltning eller hegn

Der skal være muligt at foretage hegning eller andet for at markere, at der ikke er offentlig adgang.

Ad § 2

Det bør fremgå af lovens bemærkninger, at græsmarker også kan være kløvergræsmarker.

Det er afgørende, at der ikke skal etableres noget skel, der markerer den 10 meter randzone, når der er tale om eksisterende vedvarende græsmarker eller marker med energiafgrøder. Det må forudsættes, at der kan ske en mekanisk renholdelse af energiafgrøder i randzonen.

Hegning i vandløbsbræmmer

Da der gives mulighed for dyrkning af vedvarende græs i randzonerne, vil anvendelse til afgræsning blive udbredt. Randzonerne vil de fleste steder grænse op til vandløbsbræmmerne. Det vil derfor være nærliggende og hensigtsmæssigt at drive vandløbsbræmmerne og randzonerne sammen. Derfor bør de nye bestemmelser om randzoner medføre, at forbuddet mod hegning i vandløbsbræmmerne ophæves, så det bliver muligt at etablere indhegninger, der omfatter både randzoner og vandløbsbræmmer.

Det skal fremgå af loven, at også almindelig skov kan etableres i randzonen. Miljømæssigt såvel som landskabsmæssigt kan denne mulighed være mindst lige så oplagt som energiafgrøder, der også ofte vil have en skovkarakter.

Ad § 5

5 pct.-loftet bør reduceres

I denne paragraf anføres et randzone-maksimum for den enkelte bedrift på 5 pct. af bedriftens samlede areal. Det er en meget betydelig andel af en bedrift. Det anførte maksimum bør derfor nedsættes.

Opgørelse af randzoneareal må fremgå af lovteksten

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at der ikke ved efterfølgende ændringer i bedriftens struktur skal foretages genberegning af randzonearealet, idet randzoneudlægget i denne situation vil udgøre et på forhånd kendt vilkår. Dette fremgår ikke af formuleringen af § 5 i forslaget. Hvis der ønskes en tilstand, som den er beskrevet i bemærkningerne til § 5, må § 5 omformuleres, så det tydeligt fremgår, at der er tale om udlæg af bestemte arealer som randzoner, der herefter registreres som sådanne i den i bemærkningerne omtalte kortlægning.

I og med arealerne registreres en gang for alle, bør man være opmærksom på, at der efterfølgende kan ske en "forsumpning" af randzonen og/eller en ændring af vandløbets forløb, der kan medføre, at der ikke nødvendigvis vil være den samme afstand til vandløbet efter en årrække som i udgangssituationen. Der bør ikke pga. af ovenstående situation opstå nye krav til randzonens placering som følge af sådanne forhold.

Ejendom i stedet for bedrift

Når der er tale om et varigt udlæg af randzonearealer, bør der ved fastsættelse af et maksimum tages udgangspunkt i en klart mere varig enhed end en bedrift, nemlig den enkelte ejendom. En bedrift er en temmelig dynamisk enhed med ofte skiftende forpagtninger og til- og afgang af ejendomme. Det er derfor ikke hensigtsmæssigt at fastlåse en afvigende randzonebredde på denne enhed, der så vil blive gældende for de indgående ejendomme og ofte adskillige tilforpagtede delarealer, der senere vil blive ført tilbage til de ejendomme, som de er forpagtet fra. Det omhandlede maksimum bør derfor opgøres for den enkelte landbrugsejendom. Hvis bedriften anvendes til fastsættelse af maksimum kan det f.eks. betyde, at en forpagtet ejendom bliver pålagt randzoner over grænsen, fordi den indgår i en bedrift, hvor grænsen ikke overskrides. Loven vil derved gribe uventet ind i et aftaleforhold. Konsekvensen kan blive, at bedrifter alene af den grund opdeles i det år, hvor randzonerne fastlægges.

Fastlæggelsestidspunktet for randzonearealet bør være offentliggjort i god tid og et hensigtsmæssigt tidspunkt.

Dyrket areal i stedet for samlet areal

Endvidere påstås den maksimale procent opgjort i forhold til ejendommens samlede dyrkede areal og ikke det samlede areal. Det, som er afgørende for en landbrugsejendom, er størrelsen af det areal, der indgår i driften, og ikke det samlede matrikulære areal.

Ekstra kompensation/erstatning hvis restarealer bliver uhensigtsmæssige

I en række tilfælde vil kravet om 10 meter bræmme medføre, at resten af marken ikke kan dyrkes, idet arealet bliver for lille. Derfor skal der være en regel om erstatning for tab af areal i sådanne tilfælde. F.eks. hvis randzonen beslaglægger mere af 25 pct. af arealet af en fysisk afgrænset mark. Med andre ord bør kompensationen beregnes for hele marken.

Mulighed for fleksibilitet

Der bør være en hvis fleksibilitet med hensyn til randzonens bredde, således at man kan undgå kiler og lignende i marken. Det vil kunne bidrage til at mindske risikoen for pletvis overdosering af gød-

ning og planteværnsmidler. I bemærkningerne til § 4 er det anført, at beliggenheden af de konkrete randzonearealer vil blive anført på markblokkort, og at den enkelte landbruger i forbindelse med ansøgning vil kunne foretage rettelsler, hvis de ikke stemmer overens med de faktiske forhold. Den enkelte landbruger bør på samme måde have mulighed for at foretage hensigtsmæssige korrektioner på disse kort, jf. ovenstående. Herefter vil kontrolmyndigheden have mulighed for at kontrollere, at der alene korrigeres inden for rimelige rammer.

Ad § 9

Det fremgår af denne paragraf, at ministeren i den beskrevne sammenhæng kan fastsætte regler om klage. Hertil anføres, at loven bør indeholde en almindelig bestemmelse om klage, da der er tale om et regelsæt, der vil kunne få væsentlig betydning for mange landbrug.

Det foreslås, at spørgsmålet om ekstraordinære indgreb kan indbringes for taksationsmyndighederne.

Fra bemærkningerne:

Vi forudsætter, at bemærkningen om *ekstensiv* afgræsning ikke er til hinder for, at almindelig afgræsning af marken kan foregå, altså samme græsningsintensitet som marken ved siden af 10 meter randzonen.

s. 8 – 9:

6. I forbindelse med vurderingen af omkostningerne for erhvervet bør man indregne omkostningerne ved, at harmoniarelaet reduceres. Jf. nedenfor vil denne omkostning typisk ligge på omkring 1000 kr. pr ha for de bedrifter, der rammer loftet ift. til harmoni, men varierer fra sag til sag.

I det omfang en landmand skal ud at finde nye harmoniarealer som følge af randzonenloven, bør han erstattes for denne ekstra omkostning

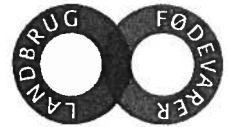
I de tilfælde, hvor randzonekravet reducerer harmoniarealet ned under minimumskravet, må der regnes med, at gyllen skal afsættes til naboer mv..

Der kan regnes med en meromkostning i form af flytning af gyllen. Dette er i andre sammenhænge beregnet til at ligge i størrelsesordenen: 1-50 kr. pr m³. Med 25 m³ gylle pr ha svarer dette til et mertab på 25-1.250 kr. pr ha. Dertil skal lægges den pris, som det kan være nødvendigt at betale modtageren for at modtage gyllen.

Alternativet for husdyrproducenten er at forpagte et areal svarende til randzonearealet. Her vil forpagtningsprisen i husdyrintensive områder være højere end i mindre intensive områder, fordi der betales for at "komme af med gyllen". Prisforskellen er et indirekte udtryk for, hvad et mistet harmoniareal koster.

I gennemsnit kan der regnes med en omkostning for tabt harmoniareal på ca. 1.000 kr. pr. ha svarende til en ekstra transport af gylle på 10-15 km til en pris på ca. 2-3 kr. pr. kbm pr km, og at modtageren ikke betaler eller ikke skal have betaling for at modtage gyllen. Beregningssatserne skal naturligvis tilpasses de aktuelle forhold.

Plejeforpligtelsen. Der bør kompenseres for ekstraomkostninger for gennemførelse af plejen af randzonerne.

Det vurderes, at der vil være en årlig omkostning til slåning og pleje af disse arealer. Denne omkostning vil ofte være relativ høj, idet der vil være tale om små arealer. Dertil kan komme udgifter til at opretholde et "godkendt" plantedække.

Det er positivt, at ordningen integreres i fællesskemaet.

Med venlig hilsen

Erik Jørgensen

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

Att.: jura@natureerhverv.dk

Høringssvar vedrørende: Forslag til ændring af lov om randzoner,
J.nr. 2012-0072204

Landskabsværkstedet

Frederiksberg Runddel 3F
2000 Frederiksberg C

T: +45 3336 3876

E: info@landskab.nu

H: www.landskab.nu

Dato: 23.febr. 2012

Sag: Høringssvar

Foreningen Landskabsværkstedet har med stor interesse læst forslaget til ændring af lov om randzoner og anbefaler, at lovforslaget fremsættes og vedtages af Folketinget. Landskabsværkstedet har følgende kommentarer til lovforslaget:

Offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzone efter randzonenloven

Landskabsværkstedet støtter forslaget om, at adgangen til de udyrkede randzoner skal ske i lighed med de gældende regler for adgang til andre udyrkede arealer i henhold til Lov om Naturbeskyttelse.

Undersøgelser fra Skov & Landskab viser, at mange markveje og stier over de senere årtier er forsvundet i landbrugslandskabet, og det har ført til dårligere tilgængelighed til landskabet og ringere mulighed for rekreativ færdsel. Selvom §26a i Naturbeskyttelsesloven potentielt standser en forsæt nedlæggelse af de rekreativt vigtigste markveje og stier, så må den forsatte strukturudvikling i landbruget formodes fremover at føre til sammenlægning af marker og nedlæggelse af mange markveje, som ikke er omfattet af §26a.

Landskabsværkstedet finder det herunder paradoksalt, at tilgængeligheden til landskabet og hermed muligheden for en rask travetur eller motion reduceres i en tid, hvor fysisk inaktivitet er en alvorlig samfundsmæssig udfordring. Dette sker samtidig med, at ejerskabet til jorden koncentrerer sig på stadig færre og større ejendomme, hvor stadig flere beboere på landet og i landsbyerne derved mister mulighed for at færdes i landskabet, hvis man ser bort fra de lokale offentlige veje. Disse er dog som oftest farlige at færdes på, f.eks. for børn. Ændringsforslaget kan forbedre tilgængeligheden signifikant, særligt fordi randzonerne generelt ligger som linjestrukturer og ofte vil kunne skabe nye rundtursmuligheder i lokalområdet.

Landskabsværkstedet har også noteret sig muligheden for, at bestemmelsen om offentlighedens adgang til naturarealerne kan fraviges, hvis særlige forhold taler for det. Landskabsværkstedet finder det relevant at præcisere

kriterierne mere end det, der fremgår af bemærkningerne til loven. Det er for upræcist blot at henvise til, at det f.eks. kan være i bynære områder. Det bør derfor fremgå af bemærkningerne, hvilke gener der skal til, og hvordan de skal dokumenteres, for at der dispenseres fra adgangen til de udyrkede arealer. Som hovedregel bør dispensationsmuligheden administreres meget stramt.

Omvendt finder Landskabsværkstedet det helt centralt, at man anerkender de udfordringer, der kan være for lodsejerne i forbindelse med offentlig adgang. Som hovedregel vil der sandsynligvis komme til at færdes få mennesker på randzonearealerne. Men særligt i bynære områder kan der, som det fremgår af bemærkningerne, være udfordringer. Skov & Landskabs undersøgelser af færdslen langs bynære vandløb samt Landskabsværkstedets nyligt gennemførte lodsejerinterview som led i evalueringen "Fakta og myter om stier" viser, at generne generelt ganske få, men at særligt løse hunde og forstyrrelser af vildtet er en udbredt gene for lodsejerne. Derfor bør man både fra centralt hold og lokalt i kommunerne gøre mere for at sikre, at hundeejere følger reglerne. En sådan indsats kan i bynære områder eksempelvis gennemføres ved kampagner, skiltning og tilsyn, samt ved fornuftige alternativer for hundeejere, der ønsker at slippe hunden løs. Hvis nogle bynære bræmmer bliver særligt befærdede, bør det overvejes at lave en decideret sti på randzonen, hvor jorden opkøbes eller lodsejeren får erstatning ved tinglysning af stien. Sådanne fornuftige og attraktive alternativer vil også kunne styre de fleste besøgendes adfærd. Initiativer som disse bør iværksættes før man evt. tilsidesætter den generelle adgang til randzonerne.

Landskabsværkstedet finder bemærkningerne vedr. hegning af randzonearealerne dækkende, således at myndighederne kan imødegå hegning alene for at forhindre adgang. Det centrale bliver dog, hvordan lovgivningen vil blive administreret i praksis og at kommunalbestyrelsen tager opgaven alvorligt.

Landskabsværkstedet henviser i øvrigt til evalueringen: "Fakta og myter om stier", der undersøger forskellige lodsejeres holdninger til rekreative stier, efter at de har fået en sti hen over deres ejendom. Undersøgelsen viser overraskende positive lodsejererfaringer, men også at der er plads til visse forbedringer, som nævnt særligt i forhold til folk med løse hunde og forstyrrelser af vildtet. Undersøgelsen peger også på, at stier kan være med til at mindske lodsejerproblemer ved færdsel. Eksempelvis ved at kanalisere/styre færdslen, således så folk ikke længere færdes diffust rundt på dyrkningsarealerne, men i stedet vælger at følge de nye stier. Og ellers understreger evalueringen blot, at der generelt er færre gener end forventet, og at glæderne ved stier for halvdelen af lodsejerne ofte overstiger ulemperne. Kun 20 % finder, at stien har haft flere negative end positive konsekvenser, mens resten hverken er overvejende positiv eller negativ. Sammenfatningen af undersøgelsen findes på Landskabsværkstedets hjemmeside: http://landskab.nu/2012/01/13/fakta-og-myter-om-stier_sammenfatning/.

Fjernelse af muligheden for at plante flerårige energiafgrøder

Landskabsværkstedet noterer også, at muligheden for at tilplante randzonerne med energiafgrøder fjernes, hvilket vi ligeledes støtter fuldt og helt. Gennem mange årtier har tilgroning af lysåbne arealer været en særlig udfordring i landskabsforvaltningen. En udbredt tilplantning af flerårige energiafgrøder som f.eks. pil i randzonerne vil forstærke denne virkning. Det vil gøre oplevelsen af landskabet mindre attraktiv, bl.a. ved at hindre de åbne udsigtsmuligheder over landskab og vandløb samt ved at forhindre offentlighedens adgangs- og bevægelsesmuligheder langs vandløb, hvilket med lovforslaget ellers skulle forbedres.

Generel kommentar

Afslutningsvist skal det understreges, at Landskabsværkstedet fuldt ud anerkender den private ejendomsret. Men det betyder ikke, at vi ser den foreslåede "ændring af lov om randzoner" som et ekspropriativt indgreb:

Den private ejendomsret har altid skullet balanceres med hensynet til overordnede samfundsmæssige interesser, defineret af den til enhver tid siddende politiske flertal. Særligt har balancering mellem hensyn til jordbesidderne versus hensyn til den jordløse del af befolkningen været en gennemgående udfordring i den landboretlige historie. Balancen er svinget lidt til den ene og lidt til den anden side over tid. Over de senere årtier er balancen på mange punkter dog mest rykket til de jordløses ugunst. Som sagt er veje og stier løbende forsvundet overalt i landskabet, ligesom udyrkede arealer også er blevet opdyrket. Nok har naturbeskyttelsesloven sikret færdselsret til særligt de større rekreative områder som f.eks. skove. Men når det gælder landbrugslandskabet, så er det generelt gået ned ad bakke med tilgængeligheden for de jordløse. Markveje, kirkestier, skolestier mv. er blevet "nedlagt", dels fordi de mistede tidligere tiders betydning og dels på grund af store strukturændringer i landbruget. I dag er de fleste væk og jorden er kapitaliseret, hvorfor det nu koster dyrt, når kommuner eller andre ønsker at genetablere rekreative stier. Derfor finder Landskabsværkstedet det helt rimeligt og i overordnet samfundsmæssig interesse, at søge at øge tilgængeligheden til landskabet ved at sidestille reglerne for randzonerne med reglerne for alle øvrige udyrkede arealer.

Med venlig hilsen

Søren Præstholt og Jørgen Nimb Lassen
Formand og Næstformand, Landskabsværkstedet

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V
E-mail: jura@naturerhverv.dk

Næstved den 17. februar 2012

Høring vedr. ændring af reglerne for randzoner

Selv om at foreningen Naturrytter ikke er på høringslisten, vil vi alligevel gerne fremsende en kort kommentar til lovforslaget.

I dag begrænses adgangen til herlige naturoplevelser på hesteryg dagligt af lovgivningen og den almindelige samfundsudvikling.

Baggrunden herfor er, at de ridende i lovgivningen om adgang til naturen ofte har en negativ særstatus, idet de ridendes adgang til en række naturtyper er begrænsede i forhold til f.eks. cyklende eller fodgængere.

Gennem de seneste 30 år er ca. 50 % af alle stier i det åbne land forsvundet som en konsekvens af landbrugets sammenlægninger. Dette har løbende medført forringelser af ridendes adgang til naturen og samtidigt oplever de ridende en øget trafik, som gør ridning på småveje uforholdsmæssigt farlig.

Vi vil gerne foreslå at §12a ændres til også at tilgodese ryttere.

”§ 12a. Randzonerne er åbne for færdsel til fods, (og til hest) og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil, jvf. reglerne i kapitel 4, Offentlighedens adgang til naturen, i lov om naturbeskyttelse.
Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fravige bestemmelsen i stk. 1, når særlige forhold taler for det.”

Eller tilsvarende formulering af lovgrundlaget, så der åbnes op for adgang til randzonerne for de ridende.

Dette ville betyde at vi naturryttere igen kunne færdes trygt i naturen og ville højne livskvaliteten, trivslen og sundheden samt ikke mindst gavne trafiksikkerheden.

Med venlig hilsen
Naturrytter/v.

Lisbeth Marquardt
kasserer i naturrytter.dk

Kate Skotte
sekretær i naturrytter.dk

Susanne Steensgaard
næstformand i naturrytter.dk

Peter Toxen-Worm
Bestyrelsesmedlem i naturrytter.dk

Helene Johansen
formand i naturrytter.dk

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

24. februar 2012
S1415 - D35615

Sendt pr. mail til jura@naturerhverv.dk

Høringssvar til forslag om ændring af lov om randzoner

Vi har modtaget udkast til forslag om randzoner i høring med frist for bemærkninger den 24. februar 2012. Vi kvitterer for muligheden for at kommentere på ovenstående og har følgende kommentarer:

Forslaget er en tilføjelse til randzonenloven, der i forvejen indskrænker landbrugets anvendelse af de omhandlede arealer. Dette forslag lægger op til yderligere stramninger af, hvad landbruget kan benytte randzonerne til, og overordnet må vi derfor indtil videre tage forbehold for den samlede økonomiske effekt af både den tidligere vedtagne og den nu foreslåede randzonenlovgivning, som træder samlet i kraft 1. september 2012. Her afhænger meget naturligvis af, hvorledes økonomiske kompensation/erstatning bliver fastlagt.

De senest foreslåede ændringer betyder blandt andet, at der fremover ikke kan dyrkes indtægtsgivende energiafgrøder i randzonerne. Med de begrænsninger er der en risiko for, at landmændenes økonomi forringes yderligere.

Når man samtidig ønsker at sikre offentligheden adgang til arealerne, bliver rådighedsretten yderst begrænset. Reelt får landmanden muligvis endog en øget vedligeholdelsesforpligtelse som følge af de påtænkte regler.

Randzonenloven medfører, at der forsvinder et beløb svarende til produktionsværdien af de 50.000 ha fra det samlede landbrugserhverv. Et areal, der på trods af den manglende produktion, fortsat er belånt af den enkelte landmand og pantsat til det långivende realkredit – eller pengeinstitut på basis af den værdi, som var gældende for produktionsjord på belåningstidspunktet.

Vi vurderer derfor, at forslaget forringer pantets værdi, fordi anvendelsen nu indskrænkes væsentligt i forhold til det oprindelige. Der er som anført fortsat ikke et klart overblik over, hvordan kompensationsordningen bliver udmøntet, blandt andet fordi ordningen forventes at blive finansieret via EU's landdistriktsprogram. Heri ligger vel i øvrigt, at ordningen finansieres ved bortfald eller reduktion af andre EU-finansierede ordninger.

Det er efter vores opfattelse helt afgørende, at kompensationen fuldt dækker produktionsforringelsen ved, at der ikke kan dyrkes i randzonerne, og at kompensationsmodellen tager hensyn til panthavers sikkerhed i ejendommen. De omfattede ejendomme bør derfor sikres en kompensati-

on, der svarer til den tabte fortjeneste og værdiforringelse. Samlet får indgrebet, der er indført i 2011 og nu yderligere forøges en så væsentlig indvirkning på en række ejendomme, at kompensation bør udmåles efter ekspropriationsregler med fuld initial erstatning for rådighedsindskrænkningen, og med krav om panthaversamtykke før udbetaling af erstatningen.

Vi har noteret os, at der også ved det forøgede indgreb overvejes løbende udbetaling af kompensation for indtægtstab i stedet for initial fuld udbetaling. Hvis dette vælges må det sikres, at betalingen er vedvarende og overdrages fra ejer til ejer, således at panthavernes sikkerheder opretholder deres værdi via den løbende kompensation. Kompensationen bør ligeledes kunne tilfalde ufyldstgjort panthaver ved overtagelse på tvangsauktion og overdrages til 3. mand ved salg efter tvangsauktion.

Endelig hører det med til billedet, at de enkelte landbrug bliver ramt forskelligt, hvilket understreger behovet for kompensation for de ejendomme, som bliver særligt hårdt ramt.

Vi gør i øvrigt afslutningsvis mere principielt opmærksom på, at i takt med at der - som det ses med nærværende forslag - følger flere og flere retsvirkninger med klassificeringen som naturligt vandløb er det naturligvis af afgørende betydning, at man klassificerer vandløbene korrekt i forhold til EU-reglerne og konsistent med klassificeringen i andre EU-lande. Det er fornemmelsen, at der i Danmark er klassificeret en betydeligt større andel af vandløbene som naturlige end tilfældet er i vore nabolande. Det har naturligvis betydning for landejendommenes værdi - både som produktionsjendomme og som pantsikkerhed for realkreditinstitutter og banker - hvis der inddrages unødvendigt store arealer til randzoner på grundlag af oprindeligt ukorrekte klassificeringer af vandløbene. Hertil kommer betydelige afledte effekter, fx. i form af manglende afvanding af dyrkningsarealer, med værditab til følge.

Hvis ovenstående giver anledning til spørgsmål, er I velkomne til at kontakte os.

Med venlig hilsen

Marie Lund Bendtsen
Realkreditrådet
tlf. 3373 0159

Sine Worm Jensen
Finansrådet
tlf. 3370 1119

Trineke Borch Jacobsen
Realkreditforeningen
tlf. 3370 1115

NaturErhvervstyrelsen
Center for Jordbrug, Økologienheden
Nyropsgade 30
1780 København V

24. februar 2012

Høringsvar til forslag til ændring af lov om randzoner

Økologisk Landsforening kan støtte det fremsatte forslag til ændring af lov om randzoner. Foreningen ser dog gerne, at det er muligt at høste grøntmasse fra arealet til biogasanlæg. Her tænkes særligt på græs.

Høst af grøntmasse til biogasanlæg er et væsentlig tiltag i en strategi, der skal tilvejebringe næringsstoffer til det økologiske jordbrug i husdyrfattige områder, ligesom det er væsentligt, for at det økologiske jordbrug kan gøre sig uafhængigt af ikke økologisk husdyrgødning.

Med venlig hilsen

Sybille Kyed

Susanne Elmholt

Koordinator for
myndighedsrådgivning

Dato: 24. februar 2012

Direkte tlf.: 8715 7685
E-mail:
Susanne.Elmholt@agrsci.dk

Afs. CVR-nr.: 57607556

Side 1/3

Bemærkninger til forslag til ændring af lov om randzoner

NaturErhvervstyrelsen har d. 3. februar 2012 fremlagt forslag til ændring af lov om randzoner i offentlig høring. De foreslåede ændringer omfatter:

1. Randzonenloven indeholder en hjemmel til at dyrke energiafgrøder i randzonerne. Denne hjemmel foreslås ophævet med det foreliggende lovforslag.
2. Randzonenloven indeholder desuden en undtagelse fra naturbeskyttelseslovens regler om offentlighedens adgang til naturarealer udlagt som randzoner efter randzonenloven. Denne undtagelse foreslås ligeledes ophævet.

Nedenstående bemærkninger fra DCA – Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug til ændringsforslag nr. 1 er forestået af seniorforsker og temakoordinator for miljø og bioenergi Finn P. Vinther, med bidrag fra seniorforsker Uffe Jørgensen, lektor Gitte H. Rubæk og professor Jørgen E. Olesen, alle Institut for Agroøkologi:

Vi er enige i, at en udbredt dyrkning af pil langs vore vandløb kan være til skade for både naturen og landskabet. Men da det i randzonenlovens § 2 stk. 2 står, at "Flerårige energiafgrøder dog kun må dyrkes i randzonen, hvis der dyrkes tilsvarende afgrøder på de landbrugsarealer, der grænser op til randzonen", vil det næppe få et stort omfang, og det vil i givet fald ikke ændre det generelle landskabsbillede, da nabomarken i alle tilfælde er tilplantet.

Endvidere er det i forbindelse med diskussionen om flerårige energiafgrøder vigtigt at fremhæve, at der findes flere typer flerårige energiafgrøder, og at de ikke alle er 6 m høje. Græsser er også flerårige energiafgrøder, der kan høstes til brug i f.eks. biogasanlæg. Vi formoder ikke, at det er græs til sådan et formål, man ønsker at hindre dyrkning af med det fremlagte forslag. I stedet for helt at forbyde flerårige energiafgrøder i de dyrkningsfrie randzoner kunne man lægge begrænsninger på, som er rettet mod at tage landskabelige og naturmæssige hensyn; f.eks. som forsøgt med tilføjelsen i § 2 stk. 2.

Reduktion i udledningen af næringsstoffer, specielt fosfor til vandmiljøet, har været en væsentlig bevæggrund for at udlægge randzoner, men der er stor usikkerhed forbundet med at anslå hvilken effekt randzonerne vil få på fosforudledningen (Miljøministeriet, 2011). Høst og fjernelse af næringsstoffer med plantemateriale fra randzonen er dog en altafgørende forudsætning for opnåelse af en vedvarende reduktion i af fosforudledningen (DMU/DJF notat, 2011; Heckrath et al., 2010). Derfor er det vigtigt, at høst og fjernelse af næringsstoffer med plantemateriale bliver en del af den pleje, der skal foretages i randzonerne. Andre vigtige elementer, der kan øge randzonernes effekt over for fosforudledningen, er trævækst i visse dele af randzonen til beskyttelse mod brinkerrosion (DMU/DJF notat, 2011), og en større bredde af randzonen, der hvor den gennemstrømmes af store mængder overfladisk afstrømmende vand fra landskabet ovenfor (Heckrath et al., 2010).

I den forbindelse vil vi gerne udtrykke vores forundring over, at myndighederne tilsyneladende har valgt at se bort fra de nye, mere sikre og nuancerede estimater for randzoners effekt på fosforudledning, som er estimeret på baggrund af nyeste forskningsresultater (DMU/DJF-notat, 2011), og i stedet har fastholdt ældre og mere usikre estimater.

De store usikkerheder mht. randzonernes effekt på næringsstoffjernelse, natur og landskab tilsiger naturligvis, at der skal arbejdes med at udvikle optimerede randzonekoncepter, der både kan fjerne næringsstoffer, tilpasses de lokale landskabsforhold, bidrage til biodiversitetsforøgelse og evt. producere bioenergi, som f.eks. beskrevet af Christen (2012), Kronvang et al. (2011) og Heckrath et al., (2010).

Referencer

- Christen, B. (2012) Sådan etableres randzonerne, så man også får fornøjelse af dem! Sammendrag af indlæg fra Plantekongres 2012, 380-381.
http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantekongres/Sider/pl_plk_2012_resume_P3-2_Benjamin_Christen.pdf?download=true
- DMU/DJF notat (2011) Effekt på fosforudledning af 10 m brede randzoner. Danmarks Miljøundersøgelser og Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet. Notat til Miljøstyrelsen d. 25. januar 2011.
<http://www.dmu.dk/udgivelser/dmunyt/2011/3/mindrefosforgevinstvedrandzonerlangsvandloeb/>
- Heckrath, G. Kjærgaard, C., Hinger, J., Andersen, HE. & Kronvang B. (2010) Randzoner som fosforfiltre. Vand og Jord 17 (2) 55-57.
- Kronvang, B., Wiborg, IA., Heckrath, G., & Battrup-Pedersen, A. (2011) Muligheder og udfordringer ved ordningen. Sammendrag af indlæg fra Plantekongres 2011. 351-352.

Side 3/3

http://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantekongres/Sider/pl_plk_2011_resume_N6-2_Brian_Kronvang.pdf?List={872da5b4-2926-40fc-902f-96416f83b885}&download=true

Miljøministeriet (2011) Virkemiddelkatalog til brug for vandplanindsatsprogrammer. Naturstyrelsen, Miljøministeriet, 45 p.
http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/EA6BCD1B-338B-4F5B-84AF-A93DBDC8E008/0/Katalogovervirkemidler211211_Endeligversion.pdf

Med venlig hilsen

Susanne Elmholt

Seniorforsker, koordinator for DCA's myndighedsrådgivning